

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 29.11.2012
COM(2012) 710 final

2012/0337 (COD)

Wniosek

DECYZJA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie ogólnego unijnego programu działań w zakresie środowiska do 2020 r.

„Dobrze żyć w granicach naszej planety”

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

{SWD(2012) 397 final}

{SWD(2012) 398 final}

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

Od wczesnych lat 70. ubiegłego wieku kierunek rozwoju polityki ochrony środowiska Unii Europejskiej wyznaczano w unijnych programach działań w zakresie środowiska (EAP). Zgodnie z Traktatem programy te są przyjmowane w drodze zwykłej procedury ustawodawczej. Okres obowiązywania szóstego unijnego programu działań w zakresie środowiska upłynął w lipcu 2012 r. W odpowiedzi na zapotrzebowanie ze strony zainteresowanych stron, w tym Rady i Parlamentu Europejskiego, Komisja Europejska przedstawia propozycję kolejnego programu.

Niniejszy wniosek ma poczwórny kontekst. Po pierwsze, pomimo postępów, jakie poczyniono w niektórych obszarach, nadal istnieją poważne wyzwania w zakresie ochrony środowiska, jak również możliwości zwiększenia odporności środowiska na ryzyko systemowe i zmiany. Po drugie, UE przyjęła strategię „Europa 2020” na rzecz inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, w której określono kierunek rozwoju polityki na okres do 2020 r. Po trzecie, chociaż wiele państw członkowskich walczy z kryzysem gospodarczym, konieczność przeprowadzenia reform strukturalnych daje UE nowe możliwości pod względem przechodzenia na zieloną gospodarkę sprzyjającą włączeniu społecznemu. Wreszcie na konferencji Rio+20 podkreślono znaczenie wymiaru globalnego.

Niniejszy program działań w zakresie środowiska ma zwiększyć wkład polityki ochrony środowiska w przechodzenie na zasobooszczędną, niskoemisyjną gospodarkę, w której kapitał naturalny jest chroniony i wzmacniany, a zdrowie i dobrostan obywateli są chronione. Program ten stanowi nadrzędne ramy dla polityki ochrony środowiska do 2020 r. Określono w nim dziewięć priorytetowych celów, jakie UE i państwa członkowskie mają osiągnąć.

UE i państwa członkowskie wspólnie ponoszą odpowiedzialność za osiągnięcie celów związanych z ochroną środowiska i klimatem. Program ten należy wdrożyć na odpowiednim poziomie i zgodnie z zasadą pomocniczości.

2. WYNIKI KONSULTACJI Z ZAINTERESOWANYMI STRONAMI I OCENY SKUTKÓW

W trakcie przygotowywania niniejszego wniosku Komisja przeprowadziła ocenę skutków, biorąc pod uwagę stanowiska wyrażone przez inne instytucje UE, a także przez szerokie grono zainteresowanych stron. Opracowano również pewną liczbę badań i ocen. Z oceny skutków wynika, że niniejszy wniosek przyniesie wartość dodaną na kilka sposobów: poprzez zapewnienie strategicznych ram dla polityki ochrony środowiska w UE, zapewnienie komplementarności i spójności, zapewnienie przewidywalności i równych szans oraz stymulowanie działania na wszystkich szczeblach rządowych. Większość zainteresowanych stron wyraziła opinie popierające te ustalenia i proponowany zakres programu.

3. ASPEKTY PRAWNE WNIOSKU

Niniejszy wniosek dotyczący decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie nowego ogólnego unijnego programu działań w zakresie środowiska do 2020 r. oparty jest na art. 192 ust. 3 TFUE.

4. WPLYW NA BUDŻET

Program przedstawiony w niniejszym wniosku w sprawie decyzji opracowano zgodnie z wnioskiem Komisji w sprawie wieloletnich ram finansowych UE na lata 2014-2020.

Wniosek

DECYZJA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie ogólnego unijnego programu działań w zakresie środowiska do 2020 r.

„Dobrze żyć w granicach naszej planety”

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 192 ust. 3,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego¹,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów²,

działając zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Unia wyznaczyła sobie cel polegający na osiągnięciu do 2020 r. inteligentnej i zrównoważonej gospodarki, sprzyjającej włączeniu społecznemu, poprzez określenie zestawu obszarów polityki i działań umożliwiających przejście na niskoemisyjną i zasobooszczędną gospodarkę³.
- (2) Kolejne programy działań w zakresie środowiska stanowiły ramy działań Unii w dziedzinie środowiska od 1973 r.
- (3) Szósty wspólnotowy program działań w zakresie środowiska naturalnego (6. EAP) zakończył się w lipcu 2012 r., lecz wciąż trwa wdrażanie wielu działań i środków w ramach tego programu.
- (4) W ocenie końcowej 6. EAP stwierdzono, że program ten doprowadził do uzyskania korzyści dla środowiska i wyznaczył nadrzędny kierunek strategiczny polityki

¹ Dz.U. C z , s. .

² Dz.U. C z , s. .

³ COM(2010) 2020 (Dz.U. C 88 z 19.3.2011) i EUCO 13/10.

ochrony środowiska. Pomimo tych osiągnięć tendencje sprzeczne z zasadą zrównoważonego rozwoju nadal istnieją we wszystkich czterech obszarach priorytetowych określonych w 6. EAP, jakimi były: zmiana klimatu, różnorodność biologiczna, środowisko i zdrowie oraz zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych i gospodarowanie odpadami.

- (5) W ocenie końcowej zwrócono uwagę na pewne niedociągnięcia w 6. EAP, które należy uwzględnić w nowym programie.
- (6) Globalne systemowe tendencje i wyzwania związane z dynamiką populacji, urbanizacją, chorobami i pandemiemi, coraz szybszym rozwojem technologii i nietrwałym wzrostem gospodarczym zwiększają złożoność przeciwdziałania wyzwaniom w zakresie ochrony środowiska i osiągnięcia długoterminowego zrównoważonego rozwoju. Zapewnienie trwałego dobrobytu w UE wymaga podejmowania dalszych działań, aby sprostać tym wyzwaniom.
- (7) Niezbędne jest określenie celów dla Unii do 2020 r. w kontekście długoterminowej wizji do 2050 r. Nowy program powinien być oparty na inicjatywach politycznych zawartych w strategii „Europa 2020”⁴, w tym na pakiecie klimatyczno-energetycznym⁵, Planie działania prowadzącym do przejścia na gospodarkę niskoemisyjną do 2050 r.⁶, unijnej strategii ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020 r.⁷, Planie działania na rzecz zasobooszczędnej Europy⁸ oraz inicjatywie przewodniej „Unia innowacji”⁹.
- (8) Program powinien pomagać w osiągnięciu już uzgodnionych celów środowiskowych Unii.
- (9) Unia zgodziła się na doprowadzenie do redukcji emisji gazów cieplarnianych w UE o co najmniej 20% do 2020 r. (30%, o ile inne kraje rozwinięte zobowiążą się do porównywalnych redukcji emisji, a kraje rozwijające się wniosą odpowiedni wkład na miarę swoich zadań i możliwości); zagwarantowanie, że do 2020 r. 20% zużytej energii będzie pochodziło z odnawialnych źródeł energii; oraz ograniczenie dzięki poprawie efektywności energetycznej zużycia energii pierwotnej o 20% w porównaniu z prognozowanymi poziomami¹⁰.
- (10) Unia zgodziła się na powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej i degradacji funkcji ekosystemu w UE do 2020 r. oraz przywrócenie ich w możliwie największym stopniu, a także zwiększenie wkładu UE w zapobieganie utracie różnorodności biologicznej na świecie¹¹.

⁴ COM(2010) 2020, Dz.U. C 88 z 19.3.2011.

⁵ Rozporządzenie (WE) nr 443/2009, dyrektywa 2009/28/WE, dyrektywa 2009/29/WE, dyrektywa 2009/30/WE, dyrektywa 2009/31/WE, decyzja 406/2009/WE, wszystkie w Dz.U. L 140 z 5.6.2009.

⁶ COM (2011) 112, Dz.U. C 140 z 11.5.2011.

⁷ COM(2011) 244, Dz.U. C 264 z 8.9.2011.

⁸ COM(2011) 571, Dz.U. C 37 z 10.2.2012.

⁹ COM(2010) 546, Dz.U. C 121 z 19.4.2011.

¹⁰ Rada Europejska, 8-9 marca 2007 r.

¹¹ EUCO 7/10; konkluzje Rady 7536/10; COM(2011) 244.

- (11) Unia zgodziła się na osiągnięcie do 2015 r. dobrego stanu wszystkich wód w UE, w tym wody słodkiej (rzeki i jeziora, wody podziemne), wód przejściowych (obszary przyujściowe/delty) oraz wód przybrzeżnych w obrębie jednej mili morskiej od brzegu¹².
- (12) Unia zgodziła się na osiągnięcie dobrego stanu środowiska wszystkich wód morskich w UE do 2020 r.¹³
- (13) Unia zgodziła się na osiągnięcie poziomów jakości powietrza, które nie powodują znacznego negatywnego wpływu na zdrowie ludzi i środowisko¹⁴.
- (14) Unia zgodziła się na osiągnięcie do 2020 r. stanu, w którym chemikalia są wytwarzane i stosowane w sposób prowadzący do minimalizacji istotnych negatywnych skutków dla zdrowia ludzkiego i dla środowiska¹⁵.
- (15) Unia zgodziła się na ochronę środowiska i zdrowia ludzkiego poprzez zapobieganie niekorzystnym skutkom wytwarzania odpadów i gospodarowania odpadami lub poprzez ograniczanie tych skutków oraz poprzez ograniczanie ogólnych skutków wykorzystania zasobów i poprawę efektywności takiego wykorzystania poprzez stosowanie następującej hierarchii postępowania z odpadami: zapobieganie, przygotowanie do ponownego użycia, recykling, inne metody odzysku, unieszkodliwianie¹⁶.
- (16) Unia zgodziła się na dążenie do absolutnego oddzielenia wzrostu gospodarczego od degradacji środowiska¹⁷.
- (17) Unia zgodziła się na dążenie do osiągnięcia warunków światowych neutralnych pod względem degradacji gleby w kontekście zrównoważonego rozwoju.¹⁸
- (18) Unijna polityka w zakresie środowiska opiera się w szczególności na zasadzie „zanieczyszczający płaci”, zasadzie ostrożności i działaniach zapobiegawczych oraz na zasadzie usuwania zanieczyszczenia u źródła.
- (19) Działania służące osiągnięciu celów priorytetowych należy podejmować na różnych poziomach sprawowania rządów i zgodnie z zasadą pomocniczości.
- (20) Współdziałanie z podmiotami pozarządowymi jest ważne dla zapewnienia powodzenia programu i osiągnięcia jego celów priorytetowych.
- (21) Utrata różnorodności biologicznej i degradacja ekosystemów w Unii mają poważne skutki dla środowiska i są kosztowne dla całego społeczeństwa, zwłaszcza dla

¹² Dyrektywa 2000/60/WE, Dz.U. L 327 z 22.12.2000.

¹³ Dyrektywa 2008/56/WE, Dz.U. L 164 z 25.6.2008.

¹⁴ Decyzja 1600/2002/WE, Dz.U. L 242 z 10.8.2002; dyrektywa 2008/50/WE, Dz.U. L 152 z 11.6.2008.

¹⁵ Decyzja 1600/2002/WE, Dz.U. L 242 z 10.8.2002; plan realizacji postanowień szczytu w Johannesburgu (Światowy Szczyt Zrównoważonego Rozwoju w 2002 r.).

¹⁶ Dyrektywa 2008/98/WE, Dz.U. L 3112 z 22.11.2008.

¹⁷ Konkluzje Rady z dnia 11 czerwca 2012 r.; COM(2011)571.

¹⁸ Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych A/Res/66/288.

podmiotów gospodarczych w sektorach, które bezpośrednio zależą od usług ekosystemowych.

- (22) Istnieją znaczne możliwości ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i rozszerzenia efektywnego gospodarowania zasobami w Unii. Zmniejszy to obciążenie środowiska, zwiększy konkurencyjność oraz zapewni nowe źródła wzrostu gospodarczego i miejsc pracy poprzez oszczędności uzyskane dzięki poprawie efektywności, komercjalizacji innowacji i lepszemu zarządzaniu zasobami w całym cyklu ich życia.
- (23) Problemy związane ze środowiskiem i wpływ na środowisko nadal stwarzają istotne zagrożenia dla zdrowia i dobrostanu człowieka, podczas gdy środki mające na celu poprawę stanu środowiska mogą przynosić korzyści.
- (24) Pełne i spójne wdrożenie dorobku prawnego w zakresie ochrony środowiska w Unii stanowi dobrą inwestycję na rzecz ochrony środowiska i zdrowia człowieka, a także gospodarki.
- (25) Unijna polityka ochrony środowiska nadal powinna opierać się na solidnych dowodach.
- (26) Cele środowiskowe należy wspomagać poprzez odpowiednie inwestycje.
- (27) Uwzględnianie aspektu ochrony środowiska jest niezbędne do zmniejszenia obciążenia środowiska, jakie jest wynikiem polityki i działań dotyczących innych sektorów, a także do osiągnięcia celów związanych ze środowiskiem i klimatem.
- (28) Unia jest gęsto zaludniona, a ponad 70% jej obywateli mieszka na obszarach miejskich lub podmiejskich i stawia czoła specyficznym wyzwaniom związanym ze środowiskiem i zmianą klimatu.
- (29) Wiele wyzwań w zakresie ochrony środowiska ma charakter globalny i można w pełni zająć się nimi wyłącznie poprzez kompleksowe podejście globalne, podczas gdy inne wyzwania związane ze środowiskiem mają charakter silnie regionalny, co wymaga współpracy z krajami sąsiadującymi.
- (30) W ramach działań następczych po Konferencji Narodów Zjednoczonych w 2012 roku w sprawie Zrównoważonego Rozwoju (szczyt Rio+20) nowy ogólny program działań powinien zapewniać wsparcie międzynarodowych i regionalnych procesów, których celem jest przekształcenie globalnej gospodarki w zieloną gospodarkę sprzyjającą włączeniu społecznemu w kontekście zrównoważonego rozwoju i ograniczenia ubóstwa.
- (31) Odpowiednie połączenie instrumentów polityki może umożliwić przedsiębiorstwom i konsumentom poszerzenie ich wiedzy o wpływie ich działań na środowisko i pozwoli na zarządzanie tym wpływem. Takie instrumenty polityki obejmują zachęty gospodarcze, instrumenty rynkowe, wymogi informacyjne, a także narzędzia i środki dobrowolne. Stanowią one uzupełnienie ram prawnych i zaangażują zainteresowane strony na różnych poziomach.

- (32) Wszystkie środki, działania i cele określone w nowym ogólnym programie działań w zakresie środowiska należy wprowadzać zgodnie z zasadą inteligentnych regulacji¹⁹ i w stosownych przypadkach poddawać szeroko zakrojonej ocenie skutków.
- (33) Osiąganie postępów w realizacji celów nowego ogólnego programu działań w zakresie środowiska należy monitorować, oceniać i poddawać ewaluacji na podstawie uzgodnionych wskaźników,

¹⁹ COM(2010)543, Dz.U. C 121 z 19.4.2011.

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Ogólny unijny program działań w zakresie ochrony środowiska na okres do dnia 31 grudnia 2020 r. („program”) przyjmuje się zgodnie z załącznikiem.

Artykuł 2

1. W trakcie realizacji programu Unia skupia się na następujących celach:

- (a) ochronie, zachowaniu i poprawie kapitału naturalnego Unii;
- (b) przekształceniu Unii w zasobooszczędną, zieloną i konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną;
- (c) ochronie obywateli Unii przed związanymi ze środowiskiem obciążeniami i zagrożeniami dla zdrowia i dobrostanu;
- (d) maksymalizacji korzyści płynących z prawodawstwa Unii w zakresie ochrony środowiska;
- (e) poprawie dowodów stanowiących podstawę polityki ochrony środowiska;
- (f) zabezpieczeniu inwestycji na rzecz polityki ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianie klimatu oraz urealnieniu cen;
- (g) poprawie uwzględniania aspektu ochrony środowiska i zwiększeniu spójności polityki;
- (h) wspieraniu zrównoważonego charakteru miast Unii;
- (i) zwiększeniu efektywności Unii w przeciwdziałaniu regionalnym i globalnym wyzwaniom w zakresie ochrony środowiska.

2. Program opiera się na zasadzie „zanieczyszczający płaci”, zasadzie ostrożności, działaniu zapobiegawczym i zasadzie usuwania szkód u źródła.

3. Wszystkie środki, działania i cele określone w programie są wprowadzane zgodnie z zasadą inteligentnych regulacji²⁰ i w stosownych przypadkach poddawane szeroko zakrojonej ocenie skutków.

Artykuł 3

1. Unia i jej państwa członkowskie odpowiadają za zapewnienie osiągnięcia celów priorytetowych określonych w niniejszym programie. Stosują spójne podejście do ustalonych

²⁰ COM(2010)543, Dz.U. C 121 z 19.4.2011.

wyzwań. Działania należy podejmować zgodnie z zasadą pomocniczości oraz na szczeblu najbardziej sprzyjającym osiągnięciu priorytetowych celów i powiązanych wyników określonych w niniejszym programie.

2. Organy publiczne na wszystkich szczeblach powinny współpracować z przedsiębiorstwami, partnerami społecznymi, społeczeństwem obywatelskim i pojedynczymi obywatelami w celu realizacji programu.

Artykuł 4

Niniejsza decyzja wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący

W imieniu Rady
Przewodniczący

ZALĄCZNIK

„Dobrze żyć w granicach naszej planety”

PROGRAM DZIAŁANIA DO 2020 R.

1. W ciągu ostatnich 40 lat wprowadzono wiele przepisów dotyczących ochrony środowiska, przyczyniając się w ten sposób do tworzenia najbardziej kompleksowych nowoczesnych norm na świecie. Pomogło to przezwyciężyć niektóre z najpoważniejszych wyzwań środowiskowych dla obywateli i przedsiębiorstw w Unii.
2. W ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat emisje zanieczyszczeń do powietrza, wody i gleby zostały znacznie zmniejszone, podobnie jak emisje gazów cieplarnianych w ostatnich latach. Przepisy UE dotyczące chemikaliów zostały znowelizowane, a stosowanie wielu toksycznych lub niebezpiecznych substancji, takich jak: ołów, kadm i rtęć, zostało ograniczone w produktach, które można znaleźć w większości gospodarstw domowych. Obywatele UE korzystają z wody, która pod względem jakości zalicza się do najlepszych na świecie, a ponad 18% terytorium UE i 4% jej mórz uznano za chronione obszary przyrody.
3. Unijna polityka ochrony środowiska stymulowała innowacje i inwestycje w towary i usługi związane ze środowiskiem, tworząc nowe miejsca pracy i możliwości wywozu²¹. Kolejne rozszerzenia UE doprowadziły do objęcia zaawansowanymi normami ochrony środowiska dużej części kontynentu europejskiego, a wysiłki Unii przyczyniły się do zwiększenia międzynarodowego zaangażowania w przeciwdziałanie zmianie klimatu i utracie różnorodności biologicznej oraz do podjęcia udanych globalnych działań w celu wyeliminowania substancji zubożających warstwę ozonową i paliw zawierających ołów.
4. Poczyniono także znaczne postępy pod względem włączania celów środowiskowych do innych obszarów polityki i działań Unii. Od 2003 r. w zreformowanej wspólnej polityce rolnej (WPR) płatności bezpośrednie są powiązane z wymogiem utrzymania przez rolników gruntów według zasad dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska i przestrzegania odpowiednich przepisów dotyczących ochrony środowiska. Przeciwdziałanie zmianie klimatu stało się nieodłączną częścią polityki energetycznej. Osiągane są również postępy we włączaniu aspektów dotyczących efektywnego użytkowania zasobów, zmiany klimatu i efektywności energetycznej do innych ważnych sektorów, takich jak transport i budownictwo.
5. Wiele tendencji środowiskowych w UE nadal jednak wzbudza obawy, nie tylko ze względu na braki we wdrożeniu istniejących przepisów UE w zakresie ochrony środowiska. Zaledwie 17% gatunków i siedlisk ocenionych na podstawie dyrektywy siedliskowej²² jest w stanie dobrym, a degradacja i utrata kapitału naturalnego udaremniają wysiłki na rzecz osiągnięcia celów UE związanych z różnorodnością

²¹ „The economic benefits of environmental policy” (IES, Vrije Universiteit Amsterdam, 2009); COM(2012) 173; „Implementing EU legislation for Green Growth”, (BIO Intelligence Service 2011).

²² Dyrektywa 92/43/EWG, Dz.U. L 206 z 22.7.1992.

biologiczną i zmianą klimatu. Efektem tego są wysokie koszty towarzyszące, które nie zostały jeszcze właściwie oszacowane w naszym systemie gospodarczym lub społecznym. Trzydzieści procent terytorium UE jest bardzo rozdrobnione, co wpływa na połączenia między ekosystemami oraz na zdrowie i zdolność ekosystemów do zapewnienia usług, a także realnych siedlisk dla gatunków. Chociaż w UE poczyniono postępy na rzecz oddzielenia wzrostu gospodarczego od emisji gazów cieplarnianych, wykorzystania zasobów i wpływu na środowisko, korzystanie z zasobów nadal jest w dużej mierze niezrównoważone i nieefektywne, a odpady nie są jeszcze odpowiednio zagospodarowywane. W rezultacie unijne przedsiębiorstwa rezygnują z istotnych możliwości, jakie efektywne gospodarowanie zasobami daje pod względem konkurencyjności, redukcji kosztów, poprawy wydajności i bezpieczeństwa dostaw. Jakość wody i poziomy zanieczyszczenia powietrza nadal stanowią problem w wielu częściach Europy, a obywatele UE nadal są narażeni na niebezpieczne substancje, które potencjalnie zagrażają ich zdrowiu i dobrostanowi. Żyzne gleby są wykorzystywane sprzecznie z zasadą zrównoważonego rozwoju, co wpływa na bezpieczeństwo żywnościowe i osiągnięcie celów w zakresie różnorodności biologicznej. Degradacja gleby nadal jest w dużej mierze niekontrolowana.

6. Zmiana środowiska w UE jest w coraz większym stopniu wywoływana zmianami zachodzącymi na poziomie globalnym, w tym czynnikami demograficznymi, strukturą konsumpcji i handlu, a także szybkim postępem technologicznym. Może to oferować znaczne możliwości w zakresie rozwoju gospodarczego i dobrostanu społecznego, ale stanowi też wyzwania i niepewność dla gospodarki i społeczeństwa UE oraz powoduje degradację środowiska na całym świecie²³.
7. Wraz z obecnymi niegospodarnymi systemami produkcji i konsumpcji w gospodarce światowej globalne zapotrzebowanie na towary i usługi oraz wyczerpywanie się zasobów podnoszą koszty podstawowych surowców, minerałów i energii, co powoduje wytwarzanie większej ilości zanieczyszczeń i odpadów, podnosi poziom globalnych emisji gazów cieplarnianych oraz powoduje degradację gleby, wylesianie i utratę różnorodności biologicznej. Stan prawie dwóch trzecich światowych ekosystemów pogarsza się²⁴ i istnieją również dowody na to, że przekroczono już krytyczne dla planety poziomy, jeżeli chodzi o różnorodność biologiczną, zmianę klimatu i cykl azotu²⁵. Do 2030 r. światowy niedobór wody prawdopodobnie wyniesie 40%, chyba że dokona się znaczny postęp w efektywnym gospodarowaniu zasobami. Istnieje również ryzyko, że zmiana klimatu będzie w dalszym stopniu pogłębiać te problemy i zwiększać koszty. W 2011 r. katastrofy wynikające po części ze zmiany klimatu doprowadziły do strat dla światowej gospodarki wynoszących ponad 300 mld EUR. OECD ostrzegła, że dalsza degradacja i erozja kapitału

²³ SEC(2011) 1067; Środowisko Europy 2010 – Stan i prognozy: Ocena megatrendów światowych (EEA, 2010).

²⁴ Sprawozdanie panelu wysokiego szczebla ds. zrównoważonego rozwoju przy sekretarzu generalnym ONZ „Resilient People, Resilient Planet: A future worth choosing”, 2012.

²⁵ Określono progi związane z dziewięcioma „poziomymi krytycznymi dla planety”, które po przekroczeniu mogą prowadzić do nieodwracalnych zmian o potencjalnie katastrofalnych skutkach dla ludzi, w tym w odniesieniu do: zmiany klimatu, utraty różnorodności biologicznej, globalnego korzystania z wody słodkiej, zakwaszania oceanów, cykli azotu i fosforu oraz zmiany sposobu użytkowania gruntów (Ecology and Society, tom 14, nr 2, 2009).

naturalnego grozi doprowadzeniem do nieodwracalnych zmian, które mogą narażać na szwank dorobek dwustu lat podnoszenia standardu życia i wiązać się ze znacznymi kosztami²⁶.

8. Niektóre z tych złożonych zagadnień wymagają wykorzystania pełnego potencjału istniejących technologii środowiskowych oraz zapewnienia ciągłego rozwoju i wykorzystywania przez przemysł najlepszych istniejących technik i pojawiających się innowacji. Potrzebne są również szybkie postępy w obiecujących obszarach nauki i technologii. Należy je umożliwić poprzez intensyfikację badań i tworzenie warunków sprzyjających prywatnym inwestycjom związanym z badaniami. Jednocześnie musimy lepiej zrozumieć potencjalne zagrożenia dla środowiska i zdrowia człowieka, jakie wiążą się z nowymi technologiami, a także musimy lepiej je oceniać i zarządzać nimi. Jest to konieczny warunek akceptacji nowych technologii przez społeczeństwo oraz zdolności UE do skutecznego i szybkiego rozpoznawania zmian technologicznych i podejmowania działań w odniesieniu do powiązanych ewentualnych zagrożeń.
9. Aby dobrze żyć w przyszłości, już teraz należy pilnie podjąć wspólne działania w celu zwiększenia odporności ekologicznej i maksymalizacji korzyści, jakie polityka ochrony środowiska może dać gospodarce i społeczeństwu, przy jednoczesnym poszanowaniu ekologicznych ograniczeń planety. Niniejszy program odzwierciedla zobowiązanie UE do przekształcenia się w gospodarkę zieloną, sprzyjającą włączeniu społecznemu, która zapewnia wzrost gospodarczy i rozwój, chroni zdrowie i dobrostan człowieka, zapewnia godne miejsca pracy, zmniejsza nierówności, a także inwestuje w kapitał naturalny i chroni go.
10. Poniższa wizja na rok 2050 ma pomóc w wyznaczaniu kierunku działań do 2020 r. i później: W 2050 r. obywatele żyją dobrze w ramach ekologicznych ograniczeń planety. Nasz dobrobyt i zdrowe środowisko wynikają z innowacyjnej, obiegowej gospodarki, w której nic się nie marnuje, a zasobami naturalnymi gospodaruje się w sposób zwiększający odporność społeczeństwa. Niskoemisyjny wzrost już dawno został oddzielony od zużycia zasobów, wyznaczając drogę dla światowej zrównoważonej gospodarki.
11. Przekształcenie to wymaga pełnego włączenia zagadnień ochrony środowiska do innych obszarów polityki, takich jak: energetyka, transport, rolnictwo, rybołówstwo, gospodarka i przemysł, badania i innowacje, zatrudnienie i polityka społeczna, aby stworzyć spójne, wspólne podejście. Działania w obrębie UE należy też uzupełniać poprzez poszerzone działanie globalne i współpracę z krajami sąsiadującymi w odniesieniu do wspólnych wyzwań.
12. UE zainicjowała to przekształcenie poprzez długoterminowe, zintegrowane strategie służące powstrzymaniu utraty różnorodności biologicznej²⁷, poprawie efektywnego gospodarowania zasobami²⁸ i przyspieszeniu przejścia na gospodarkę niskoemisyjną²⁹. Ponadto Komisja uwzględniła zagadnienia i cele ochrony

²⁶ Environmental Outlook to 2050 (OECD 2012).

²⁷ COM(2011) 244, Dz.U. C 264 z 8.9.2011.

²⁸ COM(2011) 571, Dz.U. C 37 z 10.2.2012.

²⁹ COM(2011) 112, Dz.U. C 140 z 11.5.2011.

środowiska w najnowszych inicjatywach podjętych w innych ważnych obszarach polityki, w tym energetyce³⁰ i transporcie³¹, a także wspomagała osiągnięcie korzyści dla środowiska poprzez reformy unijnej polityki rolnictwa, rozwoju obszarów wiejskich, rybołówstwa i spójności w oparciu o dotychczasowe osiągnięcia.

13. UE podjęła wiele uzgodnionych na szczeblu międzynarodowych zobowiązań środowiskowych, w tym te opracowane na Konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zrównoważonego Rozwoju (Rio+20)³², gdzie zaznaczyła swoje wsparcie dla zielonej, sprzyjającej włączeniu społecznemu gospodarki jako głównej części szerszej strategii na rzecz zrównoważonego rozwoju.
14. Niniejszy program uzupełnia te wysiłki poprzez określenie celów priorytetowych dla UE, które należy osiągnąć do 2020 r.
15. W wielu przypadkach działania służące osiągnięciu tych celów będą potrzebne przede wszystkim na poziomie krajowym, regionalnym lub lokalnym zgodnie z zasadą pomocniczości. W innych sytuacjach potrzebne będą dodatkowe środki na szczeblu UE. Ponieważ polityka ochrony środowiska stanowi w UE sferę kompetencji dzielonych, jednym z celów niniejszego programu jest określenie wspólnej odpowiedzialności za wspólne cele oraz zapewnienie przedsiębiorstwom i organom publicznym równych warunków działania. Jasne cele umożliwiają też osobom odpowiedzialnym za wyznaczanie kierunków polityki i innym zainteresowanym stronom, w tym regionom i miastom, przedsiębiorstwom i partnerom społecznym, a także pojedynczym obywatelom, określenie kierunku rozwoju i przewidywalnych ram działania.

PRIORYTETY TEMATYCZNE

Cel priorytetowy 1: ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego UE

16. Dobrobyt gospodarczy i dobrostan UE są oparte na jej kapitale naturalnym, który obejmuje ekosystemy zapewniające podstawowe towary i usługi, od żyznej gleby i wielozadaniowe lasy po urodzajne ziemie i morza, od słodkiej wody i czystego powietrza po zapylenie, kontrolę zagrożenia powodziowego i regulację klimatu oraz ochronę przed klęskami żywiołowymi. Znaczny zbiór prawodawstwa UE, w tym ramowa dyrektywa wodna³³, dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej³⁴, dyrektywa w sprawie jakości powietrza i powiązane dyrektywy³⁵, a także dyrektywy siedliskowa i ptasia³⁶, ma na celu ochronę, zachowanie i poprawę kapitału naturalnego. Prawodawstwo dotyczące przeciwdziałania zmianie klimatu, chemikaliów, emisji przemysłowych i odpadów również przyczynia się do zmniejszenia presji wywieranych na różnorodność biologiczną, w tym na ekosystemy, gatunki i siedliska.

³⁰ COM(2011) 885, Dz.U. C 102 z 5.4.2012.

³¹ COM(2011) 144, Dz.U. C 140 z 11.5.2011.

³² Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych 66/288.

³³ Dyrektywa 2000/60/WE, Dz.U. L 327 z 22.12.2000.

³⁴ Dyrektywa 2008/56/WE, Dz.U. L 164 z 25.6.2008.

³⁵ Dyrektywy 2008/50/WE, Dz.U. L 152 z 11.6.2008 i 2004/107/WE, Dz.U. L 23 z 26.1.2005.

³⁶ Dyrektywy 2009/147/WE, Dz.U. L 20 z 26.1.2010 i 92/43/EWG, Dz.U. L 206 z 22.7.1992.

17. Najnowsze oceny wskazują jednak na to, że w UE nadal dochodzi do utraty różnorodności biologicznej i że większość ekosystemów uległa poważnej degradacji³⁷. W unijnej strategii ochrony różnorodności biologicznej do 2020 r.³⁸ określono cele i działania konieczne do odwrócenia tych negatywnych tendencji i do wzmocnienia usług ekosystemowych. Musi ona zostać w pełni wdrożona, aby umożliwić UE osiągnięcie jej głównego celu dotyczącego różnorodności biologicznej do 2020 r. Podczas gdy strategia ta obejmuje środki służące usprawnieniu wykonania dyrektyw ptasiej i siedliskowej, w tym funkcjonowania sieci Natura 2000, osiągnięcie głównego celu będzie wymagało pełnego wdrożenia całego istniejącego prawodawstwa, którego celem jest ochrona kapitału naturalnego.
18. Pomimo dotychczasowych znacznych wysiłków wynikający z ramowej dyrektywy wodnej wymóg osiągnięcia „dobrego stanu ekologicznego” do 2015 r. będzie spełniony dla zaledwie około 53% części wód powierzchniowych w UE³⁹. Istnieje również ryzyko, że cel dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej polegający na uzyskaniu „dobrego stanu środowiska” do 2020 r. nie zostanie spełniony, między innymi z powodu ciągłego przelawiania i obecności odpadów wyrzucanych do mórz Europy. Chociaż polityka UE w dziedzinie powietrza i emisji przemysłowych pomogła ograniczyć wiele form zanieczyszczeń, ekosystemom nadal szkodzi nadwyżka azotu i zanieczyszczenie ozonem związane z emisjami z transportu, intensywnego rolnictwa i produkcji energii elektrycznej.
19. Ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego UE wymaga zatem również rozwiązania problemów u źródła, między innymi poprzez lepsze uwzględnianie celów związanych z kapitałem naturalnym w innych obszarach polityki, co zagwarantuje, że obszary polityki będą spójne i przyniosą wspólne korzyści. Ekologiczne elementy określone we wnioskach Komisji w sprawie reform, głównie w odniesieniu do rolnictwa, rybołówstwa i polityki spójności UE, poparte wnioskami w sprawie ekologicznych elementów budżetu UE w ramach wieloletnich ram finansowych na lata 2014-2020 r., mają wspomagać osiągnięcie tych celów. Na przykład ekosystemy wodne na obszarach wiejskich powinny odnieść korzyści dzięki powiązaniu płatności dla gospodarstw rolnych ze zgodnością z określonymi wymogami ramowej dyrektywy wodnej, jak przewidziano we wnioskach Komisji w sprawie reformy WPR⁴⁰. Ekologiczne elementy WPR będą również promować korzystne dla środowiska praktyki rolnicze polegające na dywersyfikacji upraw, ochronie trwałych użytków zielonych oraz tworzeniu i utrzymywaniu wartościowych pod względem ekologicznym terenów rolniczych i leśnych.
20. W przypadku środowiska morskiego, chociaż sektor morski daje rozmaite możliwości gospodarcze - od rybołówstwa, żeglugi i akwakultury po surowce i morską energię wiatrową i biotechnologię morską, trzeba zadbać, aby korzystanie z tych możliwości było zgodne z ochroną ekosystemów morskich i przybrzeżnych oraz ze zrównoważonym zarządzaniem tymi ekosystemami.

³⁷ Sprawozdanie techniczne EEA nr 12/2010.

³⁸ COM(2011) 244, Dz.U. C 264 z 8.9.2011.

³⁹ COM(2012) 673.

⁴⁰ COM(2011) 625, Dz.U. C 37 z 10.2.2012 .

21. Oparte na ekosystemach podejście do łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej, które jest korzystne również dla różnorodności biologicznej i dostarczania innych usług ekosystemowych, powinno być stosowane szerzej jako część unijnej polityki przeciwdziałania zmianie klimatu, podczas gdy inne cele środowiskowe, takie jak ochrona różnorodności biologicznej i wód, trzeba w pełni uwzględnić przy podejmowaniu decyzji związanych z odnawialnymi źródłami energii. Trzeba będzie wreszcie wprowadzić środki dotyczące zanieczyszczenia powietrza związanego z transportem i emisji CO₂⁴¹.
22. Degradacja, rozdrobnienie i gospodarowanie gruntami w UE sprzeczne z zasadą zrównoważonego rozwoju zagrażają świadczeniu kilku ważnych usług ekosystemowych i różnorodności biologicznej oraz zwiększają wrażliwość Europy na zmianę klimatu i klęski żywiołowe. Prowadzą również do degradacji gleby. Ponad 25% terytorium UE jest dotknięte erozją gleby spowodowaną przez wodę, co zagraża funkcjom gleby i wpływa na jakość słodkiej wody. Uporczywymi problemami są również zanieczyszczenie i zasklepienie gleby. Sądzi się, że w całej UE istnieje ponad pół miliona zanieczyszczonych obszarów. Dopóki nie zostaną one zidentyfikowane i ocenione, stanowią potencjalnie poważne zagrożenie dla środowiska i zdrowia. Co roku ponad 1 000 km² gruntów przeznaczanych jest na takie cele, jak: mieszkalnictwo, przemysł, transport lub rekreacja. Odwrócenie tych długotrwałych zmian jest trudne lub kosztowne i prawie zawsze wymaga kompromisów pomiędzy różnymi potrzebami społecznymi, gospodarczymi i środowiskowymi. W decyzjach państw członkowskich w zakresie gospodarowania gruntami należy w większym stopniu uwzględniać zrównoważony rozwój.
23. Aby ograniczyć najbardziej znaczącą presję na grunty, glebę i inne ekosystemy w Europie spowodowaną działalnością człowieka, podjęte zostaną działania mające na celu zagwarantowanie, że na wszystkich właściwych szczeblach decyzje odnoszące się do gospodarowania gruntami będą podejmowane z odpowiednim uwzględnieniem wpływu środowiskowego, a także społecznego i gospodarczego. W dokumencie końcowym konferencji Rio+20 wezwano do zapewnienia „warunków światowych neutralnych pod względem degradacji gleby”. UE i państwa członkowskie powinny zastanowić się nad najlepszym sposobem zrealizowania tego zobowiązania w ramach swoich odpowiednich kompetencji, a także nad rozwiązaniem kwestii jakości gleby w ramach obowiązujących ram prawnych⁴². W odniesieniu do zrównoważonego gospodarowania gruntami i glebą określone zostaną również cele.
24. Choć ilości azotu i fosforu wprowadzane do środowiska UE znacznie zmniejszyły się w ciągu ostatnich 20 lat, uwalnianie nadmiernych ilości substancji biogenych nadal wpływa na jakość powietrza i wody oraz ma negatywne skutki dla ekosystemów i powoduje poważne problemy dla zdrowia człowieka. W szczególności trzeba pilnie zająć się problemem uwalniania amoniaku wskutek nieefektywnego gospodarowania nawozami i niedostatecznego oczyszczania ścieków, aby doprowadzić do dalszego znacznego ograniczenia uwalniania substancji biogenych. Potrzebne są również dalsze wysiłki na rzecz opłacalnego i

⁴¹ COM(2011) 144, Dz.U. C 140 z 11.5.2011.

⁴² COM(2006) 232 (dz.U. C 332 z 30.12.2006) w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy ustanawiającej ramy dla ochrony gleby oraz zmieniającej dyrektywę 2004/35/WE.

zasobooszczędnego gospodarowania obiegiem substancji odżywczych, a także efektywniejszego stosowania nawozów. Wymaga to podniesienia poziomu wdrożenia prawodawstwa UE w dziedzinie ochrony środowiska, aby sprostać tym wyzwaniom, zaostreżenia norm w stosownych przypadkach i uwzględnienia obiegu substancji odżywczych jako części bardziej holistycznego podejścia, które łączy i integruje istniejące obszary polityki UE odgrywające rolę w przeciwdziałaniu uwalnianiu do środowiska nadmiernych ilości substancji biogenych oraz eutrofizacji.

25. Działania podjęte w ramach strategii ochrony różnorodności biologicznej w celu odtworzenia 15% zdegradowanych ekosystemów UE i poszerzenia korzystania z zielonej infrastruktury pomogą przeciwdziałać rozdrabnianiu gruntów. Doprowadzi to do dalszego zwiększenia kapitału naturalnego i poprawi odporność ekosystemów, a także może zapewniać opłacalne możliwości pod względem łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej oraz zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi. Jednocześnie wysiłki państw członkowskich w zakresie tworzenia mapy i oceniania ekosystemów i ich usług oraz inicjatywa „zerowych strat różnorodności biologicznej netto” w 2015 r. przyczynią się do utrzymania zasobów kapitału naturalnego w różnej skali. Włączenie gospodarczej wartości usług ekosystemowych do systemów rachunkowości i sprawozdawczości na poziomie unijnym i krajowym do 2020 r. doprowadzi do lepszego zarządzania kapitałem naturalnym UE.
26. W celu ochrony, zachowania i poprawy kapitału naturalnego UE program musi gwarantować, że do 2020 r.:
- (a) utrata różnorodności biologicznej i degradacja usług ekosystemowych zostaną powstrzymane, a ekosystemy i ich usługi będą utrzymane i ulepszone;
 - (b) skutki presji na wody słodkie, przejściowe i przybrzeżne będą znacznie ograniczone, aby zachować, utrzymać lub poprawić dobry stan zgodnie z definicją zawartą w ramowej dyrektywie wodnej;
 - (c) skutki presji na wody morskie będą ograniczone, aby zachować lub utrzymać dobry stan środowiska zgodnie z wymogami dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej;
 - (d) wpływ zanieczyszczenia powietrza na ekosystemy i różnorodność biologiczną zostanie jeszcze bardziej ograniczony;
 - (e) gospodarowanie gruntami w UE będzie odbywać się w sposób zrównoważony, gleba będzie należycie chroniona, a rekultywacja terenów skażonych będzie na zaawansowanym etapie;
 - (f) obieg substancji biogenych (azot i fosfor) będzie zarządzany w sposób bardziej zrównoważony i zasobooszczędny;
 - (g) lasy i świadczone przez nie usługi będą chronione, a ich odporność na zmianę klimatu i pożary będzie zwiększona.

Wymaga to w szczególności:

- (a) pełnego wdrożenia unijnej strategii ochrony różnorodności biologicznej;
- (b) pełnego wdrożenia koncepcji ochrony zasobów wodnych w Europie;
- (c) zwiększenia wysiłków, m.in. aby zagwarantować osiągnięcie zdrowych zasobów rybnych najpóźniej do 2020 r., począwszy od wprowadzenia od 2015 r. w całym rybołówstwie połowów na poziomie maksymalnego podtrzymywalnego połowu lub niższym, oraz ustalić ogólnoeuropejski ilościowy cel w zakresie ograniczenia ilości odpadów wyrzucanych do mórz;
- (d) zwiększenia wysiłków na rzecz osiągnięcia pełnej zgodności z przepisami UE w dziedzinie jakości powietrza oraz określenia celów strategicznych i działań po roku 2020;
- (e) zwiększenia wysiłków na rzecz zmniejszenia erozji gleby, zwiększenia ilości materii organicznej gleby, stosowania środków zaradczych na skażonych terenach oraz lepszego uwzględniania aspektów użytkowania gruntów w skoordynowanym podejmowaniu decyzji na wszystkich odpowiednich szczeblach administracji państwowej, co wspomagane będzie poprzez przyjęcie celów dotyczących gruntów i gleby jako zasobów oraz celów w zakresie gospodarowania gruntami;
- (f) podjęcia dalszych kroków w kierunku zmniejszenia emisji azotu i fosforu, w tym związanych ze ściekami komunalnymi i przemysłowymi oraz ze stosowaniem nawozów;
- (g) opracowania i wprowadzenia nowej strategii leśnej dla UE, w której uwzględnione będą liczne potrzeby i korzyści związane z lasami oraz która przyczyni się do przyjęcia bardziej strategicznego podejścia do ochrony i poprawy stanu lasów.

Cel priorytetowy 2: Przekształcenie UE w zasobooszczędną, zieloną i konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną

27. Celem inicjatywy przewodniej strategii „Europa 2020” - „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” jest wspieranie zmian w kierunku gospodarki oszczędnej w wykorzystywaniu wszystkich zasobów, zdecydowanie oddzielającej wzrost gospodarczy od zużycia zasobów i energii oraz ich oddziaływania na środowisko, zmniejszającej emisję gazów cieplarnianych, zwiększającej konkurencyjność poprzez efektywność i innowacyjność oraz promującej większe bezpieczeństwo energetyczne. Plan działania na rzecz zasobooszczędnej Europy⁴³ oraz Plan działania prowadzący do przejścia na konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną⁴⁴ to podstawowe elementy inicjatywy określające ramy przyszłych działań zmierzających do osiągnięcia określonych celów.

⁴³ COM(2011) 571, Dz.U. C 37 z 10.2.2012.

⁴⁴ COM(2011) 112, Dz.U. C 140 z 11.5.2011.

28. W celu poprawy konkurencyjności w kontekście rosnących cen zasobów, niedoborów i ograniczeń w dostawach konieczne jest wprowadzenie innowacji zwiększającej zasobooszczędność całej gospodarki. Wiodącą siłą napędową innowacji, w tym ekoinnowacji, jest sektor przedsiębiorstw. Rynek nie poradzi sobie jednak samodzielnie. Konieczne jest podjęcie działań ze strony rządów, na szczeblu Unii Europejskiej oraz państw członkowskich, aby zapewnić właściwe warunki ramowe dla ekoinnowacji, pobudzające rozwój zrównoważonych przedsiębiorstw bądź rozwiązań technologicznych odpowiadających na wyzwania w zakresie ochrony środowiska⁴⁵.
29. Ten podstawowy wymóg dotyczący sprostania wyzwaniom w zakresie ochrony środowiska niesie ze sobą również istotne korzyści społeczno-ekonomiczne. Potencjalny wzrost liczby miejsc pracy spowodowany przekształceniem w zasobooszczędną gospodarkę niskoemisyjną jest niezbędny do osiągnięcia celów dotyczących zatrudnienia wyznaczonych w ramach strategii „Europa 2020”⁴⁶. W ostatnich latach zatrudnienie w unijnych sektorach technologii środowiskowych oraz usług wzrasta o ok. 3% rocznie⁴⁷. Wartość światowego rynku w dziedzinie ekoprzemysłu szacuje się przynajmniej na bilion euro, a w ciągu kolejnych 10 lat prognozuje się podwojenie tej wartości. Przedsiębiorstwa europejskie już przejęły rolę światowego lidera w zakresie recyklingu i efektywności energetycznej i należy je zachęcać do korzystania ze wzrostu globalnego zapotrzebowania, przy wsparciu Planu działania w zakresie ekoinnowacji⁴⁸. Przykładowo w samym europejskim sektorze energii odnawialnej prognozuje się utworzenie ponad 400 000 nowych miejsc pracy do 2020 r.⁴⁹.
30. W celu osiągnięcia celów pośrednich określonych na 2020 r. oraz zbudowania konkurencyjnej gospodarki niskoemisyjnej do 2050 r. konieczne jest pełne wdrożenie pakietu klimatyczno-energetycznego. Podczas gdy UE znajduje się obecnie na ścieżce ku zmniejszeniu krajowej emisji gazów cieplarnianych do 20% poniżej poziomu z 1990 r. do roku 2020, osiągnięcie celu zwiększenia o 20 % efektywności energetycznej będzie wymagało o wiele szybszej poprawy efektywności. Jest to również istotne w świetle wciąż rosnącego zapotrzebowania na energię oraz trwającej debaty nad konfliktami pomiędzy użytkowaniem gruntów w celach spożywczych oraz w celach bioenergetycznych. Zgodnie z oczekiwaniami nowa dyrektywa o efektywności energetycznej powinna mieć istotne znaczenie w tym zakresie.
31. Wszystkie sektory gospodarki będą musiały uczestniczyć w zmniejszeniu emisji gazów cieplarnianych w UE, aby mieć swój wkład w globalne działania. UE musi ustalić kolejne kroki związane ze strategiami dotyczącymi klimatu oraz energii po 2020 r. w celu przygotowania się do negocjacji międzynarodowych w sprawie

⁴⁵ „Fostering Innovation for Green Growth” (OECD 2011) oraz „The Eco-Innovation Gap: An economic opportunity for business.” Obserwatorium Ekoinnowacji (EIO 2012).

⁴⁶ COM(2012) 173, jeszcze nieopublikowany w Dz.U.

⁴⁷ W 2008 r. w unijnym sektorze ekoprzemysłu zatrudnionych było ok. 2,7 mln osób. W 2012 r. liczba ta może wynieść ok. 3,4 mln. (Ecorys, 2012)

⁴⁸ COM(2011) 899, Dz.U. C 102 z 5.4.2012.

⁴⁹ „The impact of renewable energy policy on economic growth and employment in the EU” (Employ-RES 2009).

nowego prawnie wiążącego porozumienia, a także przedstawić państwom członkowskim i branży jasne ramy określające niezbędny charakter inwestycji średnioterminowych. W związku z tym UE musi rozważyć warianty strategiczne dotyczące osiągnięcia redukcji zgodnie z Planem działania prowadzącym do przejścia na konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną po 2020 r. Plan działania w dziedzinie energii na rok 2050 oraz biała księga w sprawie transportu muszą być wspierane przez solidne ramy polityczne. Ponadto państwa członkowskie muszą opracować i zrealizować strategie długoterminowego niskoemisyjnego i opłacalnego rozwoju, których celem jest realizacja założeń UE w sprawie zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych o 80% do 95% do połowy bieżącego stulecia w porównaniu z rokiem 1990 w ramach globalnych działań zmierzających do ograniczenia średniego wzrostu temperatury do mniej niż 2°C. Unijny system handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych pozostaje głównym filarem unijnej polityki przeciwdziałania zmianie klimatu po 2020 r.

32. Wykorzystanie w przemyśle najlepszych dostępnych technik w ramach dyrektywy w sprawie emisji przemysłowych doprowadzi do ulepszenia wzorów wykorzystania zasobów oraz ograniczenia emisji w przypadku ponad 50 000 dużych zakładów przemysłowych w UE, przez co w znacznym stopniu przyczyni się do pobudzenia rozwoju technik innowacyjnych, ekologizacji gospodarki oraz zmniejszenia kosztów przemysłowych w perspektywie długookresowej.
33. Podjęte zostaną również środki mające na celu dalsze zwiększenie efektywności środowiskowej towarów i usług na rynku UE w całym cyklu życia poprzez zastosowanie środków zwiększających podaż zrównoważonych produktów i stymulowanie znacznej zmiany zapotrzebowania konsumentów na te produkty. Cel ten zostanie osiągnięty przy wykorzystaniu połączenia zachęt dla konsumentów i przedsiębiorstw, w tym MŚP, instrumentów rynkowych oraz przepisów dotyczących ograniczenia oddziaływania ich działalności i produktów na środowisko. Obowiązujące ustawodawstwo dotyczące produktów, np. dyrektywa w sprawie ekoprojektu oraz dyrektywa w sprawie etykiet efektywności energetycznej oraz rozporządzenie w sprawie oznakowania ekologicznego, zostanie poddane przeglądowi w celu poprawy efektywności środowiskowej produktów i oszczędnego gospodarowania zasobami w całym cyklu życia, zapewniając bardziej spójne ramy zrównoważonej produkcji i konsumpcji w UE⁵⁰.
34. W związku z tym, że 80% wszystkich przypadków oddziaływania na środowisko przez produkty blokuje się na etapie przygotowywania, ramy polityki UE powinny zapewniać, aby priorytetowe produkty wprowadzane na rynek UE zostały przygotowane zgodnie z ekoprojektem w celu optymalizacji efektywnego gospodarowania zasobami oraz materiałami poprzez odnośnienie się między innymi do takich kwestii jak możliwość recyklingu, materiały wtórne oraz ich trwałość. Wymogi te muszą być możliwe do zrealizowania i egzekwowalne. Działania na szczeblu unijnym i krajowym zostaną przyspieszone w celu usunięcia barier dla

⁵⁰ Do 2015 r. przewiduje się wprowadzenie zmian w dyrektywie w sprawie ekoprojektu, dyrektywie w sprawie etykiet efektywności energetycznej, rozporządzeniu w sprawie oznakowania ekologicznego, wspólnotowym systemie ekozarządzania i audytu (EMAS) oraz ustawodawstwie dotyczącym nieuczciwych praktyk handlowych.

ekoinnowacji⁵¹ oraz odblokowania całkowitego potencjału europejskiego ekoprzemysłu, jednocześnie generując korzyści dla zielonych miejsc pracy i zielonego wzrostu.

35. W celu ustalenia ram działania na rzecz poprawy aspektów efektywnego gospodarowania zasobami wykraczających poza kwestię emisji gazów cieplarnianych oraz kwestię energetyczną zostaną określone cele dotyczące zmniejszenia ogólnego oddziaływania konsumpcji na środowisko, w szczególności w sektorze spożywczym, mieszkaniowym i w sektorze mobilności⁵². Łącznie odpowiadają one za niemal 80% przypadków oddziaływania konsumpcji na środowisko. Z wniosków prac konferencji Rio+20 wynika konieczność znaczącego ograniczenia strat po okresie zbiorów oraz innych strat żywnościowych oraz odpadów z łańcucha dostaw żywności.
36. Poza obowiązkowymi wymogami w zakresie zielonych zamówień publicznych dla niektórych kategorii produktów⁵³, większość państw członkowskich przyjęła dobrowolne plany działania, a wiele z nich założyło cele do osiągnięcia w odniesieniu do określonych grup produktów. Istnieje jednak znaczne pole działania dla administracji na wszystkich szczeblach do dalszej redukcji oddziaływania na środowisko poprzez podejmowane decyzje w zakresie zakupów. Państwa członkowskie i regiony powinny podejmować dalsze kroki zmierzające do osiągnięcia celów spełnienia kryteriów w zakresie zielonych zamówień publicznych w odniesieniu do przynajmniej 50% zamówień publicznych. Komisja dokona oceny możliwości wprowadzenia dalszych sektorowych przepisów zmierzających do przyjęcia zasad obowiązkowych zielonych zamówień publicznych dla dodatkowych kategorii produktów.
37. Istnieje także znaczny potencjał dla poprawy gospodarki odpadami w UE aby zapewnić lepsze wykorzystanie zasobów, otwarcie nowych rynków, tworzenie nowych miejsc pracy raz ograniczenie zależności od przywozu surowców, zapewniając jednocześnie mniejsze oddziaływanie na środowisko⁵⁴. Co roku w UE produkuje się 2,7 mld ton odpadów, z czego 98 mln ton to odpady niebezpieczne. Średnio jedynie 40% odpadów stałych poddaje się ponownemu wykorzystaniu lub recyklingowi. Pozostała część odpadów trafia na składowiska lub poddawana jest spalaniu. W niektórych państwach członkowskich ponad 70% odpadów poddaje się recyklingowi, co pokazuje jak odpady można wykorzystywać jako jedne z podstawowych zasobów UE. Jednocześnie wiele państw członkowskich przekazuje na składowiska ponad 75% produkowanych odpadów komunalnych.

⁵¹ COM(2011) 899, Dz.U. C 102 z 5.4.2012.

⁵² Rocznie w UE wytwarza się ok. 89 mln ton odpadów żywnościowych, czyli 179 kg na osobę (BIO Intelligence Service 2010). Łączne oddziaływanie mieszkalnictwa i infrastruktury stanowi ok. 15-30% wszystkich presji środowiskowych związanych z konsumpcją w Europie i przyczynia się do rocznej emisji ok. 2,5 tony ekwiwalentu CO₂ na osobę (SEC (2011) 1067).

⁵³ Rozporządzenie (WE) nr 106/2008, Dz.U. L 39 z 13.2.2008, dyrektywa 2009/33/WE, Dz.U. L 120 z 15.5.2009 oraz nowa dyrektywa w sprawie efektywności energetycznej 2012/27/UE, Dz.U. L 315 z 14.11.2012.

⁵⁴ Na przykład pełne wdrożenie unijnych przepisów dotyczących odpadów pozwoliłoby na oszczędność 72 mld EUR rocznie, zwiększyłyby roczne obroty w sektorze gospodarowania odpadami w UE i recyklingu o 42 mld EUR oraz umożliwiłoby stworzenie ponad 400 000 miejsc pracy do roku 2020.

38. Zmieniając odpady w zasoby, tak jak zachęca Plan działania na rzecz zasobooszczędnej Europy, wymaga pełnego wprowadzenia unijnych przepisów dotyczących odpadów na terenie całej UE, w oparciu o surowe przestrzeganie hierarchii odpadów oraz uwzględniając różne typy odpadów⁵⁵. Konieczne jest podjęcie dodatkowych starań zmierzających do: ograniczenia produkcji odpadów na mieszkańca w wartościach absolutnych, ograniczenia odzyskiwania energii do materiałów nie nadających się do ponownego przetworzenia, stopniowego wycofywania składowania odpadów, zapewnienia recyklingu najwyższej jakości oraz tworzenia rynków dla surowców wtórnych. Odpady niebezpieczne będą wymagać zagospodarowania w celu zminimalizowania poważnych negatywnych skutków dla zdrowia ludzi i środowiska, jak uzgodniono na konferencji Rio+20. Aby osiągnąć te cele konieczne jest bardziej systematyczne stosowanie instrumentów rynkowych nagradzających zapobieganie powstawaniu odpadów, recykling i ponowne wykorzystanie materiałów w całej UE. Bariery, na jakie natrafiają działania w zakresie recyklingu na rynku wewnętrznym UE muszą zostać usunięte, a istniejące cele w zakresie prewencji, powtórnego wykorzystania, recyklingu i odzyskiwania oraz odchodzenia od składowania odpadów wymagają przeglądu, aby możliwe było podążanie w kierunku „obiegowej” gospodarki, z coraz większym wykorzystaniem zasobów i pozostałościami z odpadów niemal równymi zeru.
39. Efektywność wykorzystania zasobów w sektorze wodnym również będzie stanowić zagadnienie priorytetowe zmierzające do zapewnienia dobrego stanu wód. Mimo iż zagadnienie such i ograniczonych zasobów wodnych dotyczy coraz większej liczby obszarów Europy, szacuje się, iż 20-40% zasobów wodnych Europy nadal się marnuje, na przykład poprzez wycieki w systemie dystrybucji wody. Dostępne systemy modelowania pokazują, iż nadal pozostaje szerokie pole do poprawy efektywności korzystania z zasobów wodnych w UE. Co więcej, zwiększenie zapotrzebowania oraz wpływu zmiany klimatu powinny także zwiększyć znacznie presję wywieraną na europejskie zasoby wodne. Wobec powyższego, Unia Europejska oraz państwa członkowskie powinny podjąć działania zmierzające do zapewnienia, że pobór wody spełnia limity dostępnych odnawialnych zasobów wody do roku 2020, w tym poprzez poprawę efektywności korzystania z wody poprzez korzystanie z mechanizmów rynkowych takich jak regulacja cen wody odzwierciedlająca faktyczną wartość wody⁵⁶. Postęp ułatwiony będzie poprzez większą demonstrację i stopniowe wprowadzanie innowacyjnych technologii, systemów i modeli biznesowych bazujących na strategicznym planie wdrażania europejskiego partnerstwa innowacyjnego w zakresie wody.
40. Długoterminowe i przewidywalne ramy polityczne we wszystkich tych obszarach pomogą stymulować poziom inwestycji i działań koniecznych do pełnego rozwoju rynków dla zielonych technologii i promowania zrównoważonych rozwiązań biznesowych. Wskaźniki oraz cele efektywności korzystania z zasobów konieczne są do zapewnienia niezbędnych wytycznych dla decydentów publicznych i prywatnych w zakresie transformacji gospodarki. Po uzgodnieniu na poziomie UE będą one stanowić integralną część tego programu.

⁵⁵ Dyrektywa 2008/98/WE, Dz.U. L 312 z 22.11.2008.

⁵⁶ COM(2012) 673

41. Aby zapewnić przekształcenie UE w zasobooszczędną, zieloną i konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną, program powinien zagwarantować, że do roku 2020:
- (a) UE spełni założone na rok 2020 cele związane ze zmianą klimatu i energetyką i prowadzi działania zmierzające do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych o 80-95% do roku 2050 w porównaniu z rokiem 1990 jako część globalnych starań na rzecz ograniczenia wzrostu średniej temperatury poniżej 2°C;
 - (b) ogólne oddziaływanie środowiskowe przemysłu UE we wszystkich głównych sektorach przemysłu zostanie ograniczone oraz zwiększona zostanie efektywność korzystania z zasobów;
 - (c) ogólne oddziaływanie produkcji i zużycia na środowisko zostanie ograniczone, w szczególności w sektorze żywności, mieszkalnictwa i transportu;
 - (d) odpady będą w sposób bezpieczny zagospodarowane jako zasób, a odpady generowane w przeliczeniu na mieszkańca zostaną maksymalnie ograniczone, odzyskiwanie energii zostanie ograniczone do materiałów niemożliwych do ponownego wykorzystania, a składowanie możliwych do odzyskania i kompostowania materiałów zostanie wyeliminowane;
 - (e) presja w zakresie korzystania z wody w UE zostanie wyeliminowana lub w znaczny sposób ograniczona.

Wymaga to w szczególności:

- (a) pełnego wdrożenia pakietu klimatyczno-energetycznego oraz uzgodnienia na szczeblu UE ram polityki w zakresie klimatu i energii na okres po roku 2020;
- (b) uogólnienia stosowania „najlepszych dostępnych praktyk” oraz zwiększenia wysiłków w zakresie promowania stosowania innowacyjnych technologii, procesów i usług;
- (c) promowania publicznych i prywatnych badań i działań innowacyjnych wymaganych do wprowadzania innowacyjnych technologii, systemów i modeli biznesowych, co przyspieszy i obniży koszty przejścia na niskoemisyjną, zasobooszczędną gospodarkę;
- (d) utworzenia bardziej spójnych ram prawnych dla zrównoważonej produkcji i konsumpcji; przeglądu prawodawstwa w zakresie produktów w celu poprawy efektywności środowiskowej produktów i oszczędnego gospodarowania zasobami w całym cyklu życia produktów; ustalenia celów w zakresie ograniczenia ogólnych skutków konsumpcji;
- (e) pełnego wdrożenia unijnych przepisów dotyczących odpadów. Będzie to obejmować zastosowanie hierarchii odpadów oraz skutecznego stosowania instrumentów rynkowych i środków gwarantujących, że składowanie odpadów jest stopniowo eliminowane, odzyskiwanie energii ograniczone jest do materiałów niemożliwych do ponownego wykorzystania, odzyskane odpady wykorzystywane są jako główny, solidny surowiec w UE, niebezpieczne odpady są zagospodarowywane w sposób bezpieczny, a ich produkcja jest ograniczona, nielegalny transport odpadów jest wyeliminowany, a bariery

rynku wewnętrznego dla bezpiecznego dla środowiska recyklingu na terenie UE są wyeliminowane;

- (f) poprawy efektywności korzystania z wody poprzez wyznaczenie celów na poziomie zlewni rzek oraz z wykorzystaniem mechanizmów rynkowych, takich jak regulowanie cen wody.

Cel priorytetowy 3: Ochrona obywateli UE przed związanymi ze środowiskiem naciskami i zagrożeniami dla zdrowia i dobrostanu

- 42. Prawodawstwo UE w dziedzinie ochrony środowiska przyniosło znaczne korzyści dla zdrowia i dobrostanu społeczeństwa. Nadal jednak zanieczyszczenie wód i powietrza oraz chemikalia stanowią jeden z głównych problemów środowiskowych dla ogółu społeczeństwa w UE⁵⁷. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) szacuje, że czynniki stresogenne związane ze środowiskiem odpowiadają za 15-20% wszystkich zgonów w 53 państwach europejskich⁵⁸. Według OECD do 2050 r. poziom zanieczyszczenia powietrza w miastach ma stać się główną środowiskową przyczyną umieralności na świecie.
- 43. Znaczna część ludności UE nadal jest wystawiona na zanieczyszczenie powietrza na poziomie przekraczającym standardy zalecane przez WHO⁵⁹. Konieczne jest zwłaszcza działanie w obszarach, w których ludzie, grupy społeczne szczególnie wrażliwe lub narażone oraz ekosystemy są wystawione na wysoki poziom zanieczyszczeń, jak np. w miastach czy budynkach.
- 44. Dostęp do wody o zadowalającej jakości nadal jest problemem na wielu obszarach wiejskich w UE, natomiast zapewnienie dobrej jakości wody w kąpieliskach w Europie jest korzystne zarówno dla zdrowia ludzkiego, jak i dla unijnego sektora turystyki. Coraz częściej doświadczają się szkodliwych skutków powodzi dla zdrowia ludzkiego i działalności gospodarczej, częściowo z powodu zmian w cyklu hydrologicznym i użytkowaniu gruntów.
- 45. Niewdrożenie istniejącej polityki w pełnym zakresie nie pozwala Unii osiągnąć odpowiednich standardów jakości powietrza i wody. UE zaktualizuje cele zgodnie z najnowszymi osiągnięciami naukowymi i będzie bardziej aktywnie dążyć do zapewnienia synergii z innymi celami strategicznymi w obszarach takich jak zmiana klimatu, różnorodność biologiczna oraz środowisko morskie i lądowe. Na przykład ograniczenie ilości pewnych zanieczyszczeń powietrza może w istotny sposób przyczynić się do łagodzenia zmiany klimatu. Dalsze prace w tym kierunku będą opierały się na kompleksowej analizie prawodawstwa UE dotyczącego jakości powietrza oraz na Planie działania na rzecz zabezpieczenia wód Europy.
- 46. Nadal priorytetem pozostaje zwalczanie źródeł zanieczyszczeń, a wdrożenie dyrektywy w sprawie emisji przemysłowych przyczyni się do dalszego ograniczenia

⁵⁷ Specjalne badanie Eurobarometru 365 (2011).

⁵⁸ Europejska Agencja Środowiska, „Środowisko Europy 2010 – Stan i Prognozy” (SOER 2010).

⁵⁹ SOER 2010.

emisji z głównych sektorów przemysłu. Osiągnięcie celów określonych w Planie utworzenia jednolitego europejskiego obszaru transportu zwiększy zrównoważony charakter mobilności w UE, ograniczając tym samym wpływ głównego źródła hałasu i lokalnego zanieczyszczenia powietrza.

47. Szacuje się, że ok. 40% ludności UE mieszka na obszarach miejskich, gdzie poziom hałasu w nocy przekracza poziom rekomendowany przez WHO.
48. Ustawodawstwo horyzontalne w zakresie chemikaliów (rozporządzenie REACH oraz rozporządzenie w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania) zapewnia podstawową ochronę środowiska oraz zdrowia człowieka i promuje podejmowanie ewoluujących metod badawczych, w których nie wykorzystuje się zwierząt. Nadal jednak pozostaje niepewność dotycząca oddziaływania połączonego wpływu różnych chemikaliów (mieszanin), nanomateriałów, chemikaliów zakłócających funkcjonowanie systemu hormonalnego (zaburzaczy hormonalnych) i chemikaliów znajdujących się w produktach na zdrowie ludzi i środowisko. W ostatnich latach pojawiło się więcej informacji dotyczących konieczności działania celem zaradzenia tym wyzwaniom, zwłaszcza jeśli UE ma osiągnąć cel uzgodniony na Światowym Szczycie Zrównoważonego Rozwoju w 2002 r. i potwierdzony na szczycie Rio+20, tj. zapewnienia do 2020 r. minimalizacji istotnych negatywnych skutków chemikaliów dla zdrowia ludzkiego i środowiska oraz reagowania na nowe i pojawiające się kwestie i wyzwania w sposób skuteczny, wydajny, spójny i skoordynowany. UE będzie dalej opracowywać i wdrażać podejścia mające na celu zaradzenie połączonemu wpływowi chemikaliów oraz kwestiom bezpieczeństwa związanym z zaburzaczami hormonalnymi oraz przedstawi kompleksowe podejście do minimalizacji negatywnego oddziaływania substancji niebezpiecznych, w tym chemikaliów znajdujących się w produktach, przy wsparciu kompleksowej bazy wiedzy dotyczącej ekspozycji na działanie czynników chemicznych oraz toksyczności. W ramach kompleksowego podejścia obejmującego ocenę ryzyka i zarządzanie nim, informowanie i monitorowanie, zapewni się bezpieczeństwo i zrównoważone gospodarowanie nanomateriałami. Podejścia te przyczynią się wspólnie do poszerzenia bazy wiedzy chemicznej i zapewnią przewidywalne ramy napędzające proces opracowywania bardziej zrównoważonych rozwiązań.
49. Tymczasem rozwijający się rynek produktów, chemikaliów i materiałów biotechnologicznych może przynieść korzyści takie jak mniejsza emisja gazów cieplarnianych i nowe możliwości rynkowe; należy jednak zatroszczyć się o zapewnienie zrównoważonego charakteru całego cyklu życia produktu, bez zaostrzania konkurencji w odniesieniu do gruntów czy zwiększania poziomu emisji.
50. Zmiana klimatu jeszcze bardziej pogorszy problemy dotyczące środowiska, wywołując długotrwałe susze i fale upałów, powodzie, burze i pożary lasów oraz nowe i bardziej agresywne rodzaje chorób ludzkich, zwierzęcych i roślinnych. Należy podjąć specjalne działania celem zapewnienia należytego przygotowania UE do przeciwstawienia się presjom i zmianom wynikającym ze zmiany klimatu, wzmacniając odporność środowiskową, gospodarczą i społeczną Unii. Ponieważ skutki zmiany klimatu są i będą w coraz większym stopniu odczuwalne w wielu sektorach, kwestie dostosowania i zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi należy w większym stopniu włączyć w politykę UE.

51. Ponadto środki mające na celu zwiększenie odporności ekologicznej i klimatycznej, jak np. odbudowa ekosystemu i zielona infrastruktura, mogą być bardzo korzystne pod względem społeczno-gospodarczym, także w odniesieniu do zdrowia publicznego. Należy odpowiednio gospodarować synergiami i potencjalnymi kompromisami między celami klimatycznymi a pozostałymi celami w zakresie ochrony środowiska, takimi jak jakość powietrza. Na przykład przechodzenie na inny rodzaj paliwa w odpowiedzi na kwestie klimatyczne lub związane z bezpieczeństwem dostaw mogłoby doprowadzić do znacznego wzrostu ilości cząstek stałych i niebezpiecznych emisji.
52. Celem ochrony obywateli UE przed związanymi ze środowiskiem naciskami i zagrożeniami dla zdrowia i dobrostanu, do 2020 r. w ramach programu zapewni się:
- (a) znaczną poprawę jakości powietrza w UE;
 - (b) znaczne ograniczenie zagrożenia hałasem w UE;
 - (c) korzyści z wysokich standardów w odniesieniu do bezpiecznej wody pitnej i wody w kąpieliskach dla obywateli całej UE;
 - (d) skuteczne rozwiązanie problemów wynikających z połączonego wpływu chemikaliów i kwestii bezpieczeństwa związanych z zaburzaczami hormonalnymi oraz ocenę i minimalizację zagrożeń dla środowiska i zdrowia związanych ze stosowaniem substancji niebezpiecznych, w tym chemikaliów znajdujących się w produktach;
 - (e) skuteczne rozwiązanie kwestii bezpieczeństwa związanych z nanomateriałami w ramach spójnego podejścia przyjętego w różnych przepisach;
 - (f) zdecydowany postęp w dostosowywaniu się do skutków zmiany klimatu.

Wymaga to w szczególności:

- (a) wdrożenia zaktualizowanej polityki unijnej dotyczącej jakości powietrza, zgodnej z najnowszą wiedzą naukową, oraz środków zwalczania źródeł zanieczyszczenia powietrza;
- (b) wdrożenia zaktualizowanej polityki unijnej dotyczącej hałasu, zgodnej z najnowszą wiedzą naukową, oraz środków zwalczania źródeł hałasu;
- (c) zwiększenia wysiłków celem wdrożenia dyrektywy w sprawie wody pitnej, zwłaszcza w odniesieniu do niewielkich dostawców wody pitnej, oraz dyrektywy w sprawie wody w kąpieliskach;
- (d) opracowania unijnej strategii dla środowiska wolnego od toksyn, przy wsparciu ze strony kompleksowej bazy wiedzy dotyczącej ekspozycji na działanie czynników chemicznych oraz toksyczności, sprzyjającej wprowadzeniu substytutów o zrównoważonym charakterze;
- (e) uzgodnienia i wdrożenia unijnej strategii dostosowania do zmiany klimatu, w tym włączenia kwestii dostosowania do zmiany klimatu w kluczowe inicjatywy i sektory polityczne UE.

SPRZYJAJĄCE UREGULOWANIA PRAWNE

53. Osiągnięcie tych priorytetowych celów tematycznych będzie wymagało sprzyjających temu uregulowań prawnych, stanowiących wsparcie dla skutecznego działania. Podejmie się środki celem udoskonalenia czterech kluczowych filarów tych ram: poprawy sposobu wdrażania prawodawstwa dotyczącego ochrony środowiska we wszystkich dziedzinach; umocnienia naukowej podstawy polityki ochrony środowiska; zabezpieczenia inwestycji i stworzenia właściwych zachęt dla ochrony środowiska; i wreszcie lepszego uwzględnienia kwestii dotyczących środowiska i spójności polityki zarówno w zakresie polityki ochrony środowiska, jak i innych dziedzin polityki. Wspomniane środki horyzontalne przyniosą korzyści dla unijnej polityki ochrony środowiska wykraczające poza zakres tematyczny i czasowy niniejszego programu.

Cel priorytetowy 4: Maksymalizacja korzyści płynących z prawodawstwa UE w zakresie ochrony środowiska

54. Korzyści z dopilnowania rzeczywistego wdrożenia prawodawstwa UE w zakresie ochrony środowiska są trojaki: zapewnienie równych reguł gry dla podmiotów gospodarczych działających na jednolitym rynku, stymulacja innowacji i wspieranie przewagi firm europejskich wynikającej z pionierskiej roli w wielu sektorach. Koszty związane z niepowodzeniem we wdrażaniu prawodawstwa są z kolei wysokie – szacowane na około 50 mld EUR rocznie, w tym koszty związane z przypadkami naruszeń⁶⁰. Tylko w 2009 r. miało miejsce 451 przypadków naruszeń związanych z prawodawstwem UE w zakresie ochrony środowiska. Komisja otrzymuje również liczne skargi bezpośrednio od obywateli UE, z których wiele mogłoby być lepiej obsłużonych na szczeblu państw członkowskich lub lokalnym.
55. Poprawa w kwestii wdrażania dorobku prawnego UE w zakresie ochrony środowiska na szczeblu państw członkowskich będzie zatem miała w nadchodzących latach najwyższy priorytet. Pomiędzy państwami członkowskimi i w samych państwach występują znaczące różnice we wdrażaniu. Konieczne jest wyposażenie podmiotów zaangażowanych we wdrażanie prawodawstwa w zakresie ochrony środowiska na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym w wiedzę i możliwości, aby mogły one usprawnić uzyskiwanie korzyści z tego prawodawstwa.
56. Duża liczba naruszeń, skarg i petycji w dziedzinie środowiska ukazuje zapotrzebowanie na efektywne, nadające się do wykorzystania mechanizmy kontroli na szczeblu krajowym w celu wsparcia identyfikacji i rozwiązywania problemów z wdrażaniem, a także na środki zapobiegania tym problemom, zanim się pojawią. W związku z tym starania w okresie do 2020 r. będą ukierunkowane na realizację uprawnień w czterech kluczowych obszarach.
57. Po pierwsze usprawniony zostanie sposób zbierania i rozpowszechniania wiedzy w zakresie wdrażania, aby pomóc ogółowi społeczeństwa i specjalistom w dziedzinie środowiska zrozumieć w pełni, jak administracje krajowe i lokalne wprowadzają w życie unijne zobowiązania⁶¹. Pomoc będzie ukierunkowana na problemy z wdrażaniem właściwe dla poszczególnych państw członkowskich, podobnie jak w przypadku podejścia indywidualnego stosowanego w procesie w ramach europejskiego semestru. Przykładowo zostaną sporządzone porozumienia partnerskie w sprawie wdrażania przepisów obejmujące Komisję i poszczególne państwa członkowskie, dotyczące kwestii takich jak znajdowanie wsparcia finansowego dla wdrażania i lepsze systemy informacyjne służące śledzeniu postępów.
58. Po drugie UE rozszerzy wymagania w dziedzinie kontroli i nadzoru na większą liczbę dziedzin prawa UE w zakresie środowiska oraz doda do nich kompetencje uzupełniające na szczeblu UE, dzięki którym można będzie zająć się sytuacjami, w których jest rzeczywisty powód do niepokoju.

⁶⁰ „The costs of not implementing the environmental acquis” („Koszty niewdrożenia dorobku prawnego w zakresie środowiska”) (COWI, 2011).

⁶¹ COM(2012) 95, Dz.U. C 171 z 16.6.2012.

59. Po trzecie usprawniony zostanie sposób rozpatrywania skarg dotyczących wdrażania prawa UE w dziedzinie środowiska i stosowania środków zaradczych.
60. Po czwarte obywatele UE uzyskają lepszy dostęp do wymiaru sprawiedliwości w kwestiach dotyczących środowiska oraz skuteczną ochroną prawną, zgodnie z traktatami międzynarodowymi i postępiami będącymi skutkiem wejścia w życie traktatu lizbońskiego oraz niedawnego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości. Promowane będzie również rozstrzyganie sporów na drodze pozasądowej jako alternatywa dla postępowania sądowego.
61. Ogólne standardy zarządzania w dziedzinie środowiska w całej UE zostaną ponadto poprawione poprzez zacieśnienie współpracy na szczeblu UE pomiędzy specjalistami zajmującymi się ochroną środowiska (takimi jak prawnicy rządowi, inspektorzy, prokuratorzy, rzecznicy praw obywatelskich i sędziowie) oraz zachęcanie ich do dzielenia się dobrymi praktykami.
62. Obok pomocy państwom członkowskim w poprawieniu zgodności z prawem unijnym⁶², Komisja będzie kontynuować swoje prace w związku z dopilnowaniem, aby prawodawstwo było odpowiednie do celu i odzwierciedlało najnowsze osiągnięcia naukowe. Co do zasady, zobowiązania prawne o wystarczającej jasności i precyzji będą zapisywane w rozporządzeniach, które mają bezpośrednie i mierzalne skutki oraz prowadzą do mniejszych niespójności przy wdrażaniu. Komisja w większym stopniu będzie wykorzystywać tablice wyników i inne środki służące do publicznego śledzenia postępów państw członkowskich we wdrażaniu poszczególnych elementów prawodawstwa.
63. Aby zmaksymalizować korzyści płynące z prawodawstwa UE w zakresie ochrony środowiska, program ma zagwarantować, że do 2020 r.:
- (a) obywatele UE będą mieli dostęp do jasnych informacji na temat wdrażania prawa UE w zakresie środowiska,
 - (b) udoskonalone zostanie wdrażanie poszczególnych aktów prawnych w zakresie środowiska,
 - (c) poszanowanie dla prawa UE w dziedzinie środowiska zostanie wzmocnione, oraz zagwarantowane zostaną równe reguły gry na rynku wewnętrznym ,
 - (d) zaufanie obywateli do prawa UE w zakresie środowiska zostanie umocnione,
 - (e) łatwiejsze będzie przestrzeganie zasady skutecznej ochrony prawnej dla obywateli i organizacji obywatelskich.

Wymaga to w szczególności:

- (a) stworzenia na szczeblu krajowym systemów aktywnego rozpowszechniania informacji na temat tego, jak wdrażane jest prawodawstwo UE w dziedzinie

⁶² COM(2008) 773, Dz.U. C 76 z 25.3.2010.

ochrony środowiska, w połączeniu z przeglądem na szczeblu unijnym wyników poszczególnych państw członkowskich,

- (b) nawiązania porozumień partnerskich w sprawie wdrażania przepisów między państwami członkowskimi a Komisją,
- (c) rozszerzenia wiążących kryteriów dla skutecznej kontroli i nadzoru ze strony państw członkowskich na szerszy zakres dziedzin prawa UE w zakresie środowiska oraz budowy kompetencji uzupełniających na szczeblu UE w celu zajęcia się sytuacjami, w których istnieją rzeczywiste powody do niepokoju, przy wsparciu sieci specjalistów,
- (d) stworzenia spójnych i skutecznych krajowych mechanizmów rozpatrywania skarg w kwestii wdrażania prawa UE w zakresie środowiska,
- (e) dopilnowania, aby krajowe przepisy dotyczące dostępu do wymiaru sprawiedliwości odzwierciedlały orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz wspierania pozasądowej drogi rozstrzygania sporów jako środka znajdowania ugodowych rozwiązań dla konfliktów na polu ochrony środowiska.

Cel priorytetowy 5: Poprawa dowodów stanowiących podstawę polityki ochrony środowiska

- 64. Dowody stanowiące podstawę unijnej polityki ochrony środowiska oparte są na monitorowaniu środowiska, danych, wskaźnikach i ocenach związanych z wdrażaniem prawodawstwa UE, jak również na formalnych badaniach naukowych oraz inicjatywach obywatelskich w dziedzinie nauki. Dokonał się znaczący postęp w dziedzinie wzmocnienia tej podstawy dowodowej, podnoszenia świadomości i zwiększania zaufania decydentów i społeczeństwa do podejścia do polityki opartego na dowodach, co ułatwia im zrozumienie skomplikowanych problemów w zakresie środowiska i spraw społecznych.
- 65. Należy podjąć kroki na szczeblu unijnym i międzynarodowym w celu dalszego wzmocnienia i udoskonalenia działań na rzecz środowiska na styku nauki i polityki, na przykład poprzez wyznaczanie głównych doradców naukowych, jak to już uczyniła Komisja i niektóre państwa członkowskie.
- 66. Jednak tempo bieżących postępów i niepewność co do prawdopodobnych tendencji w przyszłości wymaga dalszych kroków w celu utrzymania i wzmocnienia tej podstawy dowodowej, aby zagwarantować dalsze opieranie się polityki unijnej na dogłębnym zrozumieniu stanu środowiska, możliwości reagowania i ich konsekwencji.
- 67. W ostatnich dziesięcioleciach nastąpiła poprawa w sposobie zbierania i wykorzystywania informacji i statystyk w dziedzinie środowiska, zarówno na szczeblu Unii i państw członkowskich, jak i w skali globalnej. Jednak zbieranie i jakość danych bywają zmienne, a mnogość źródeł może utrudnić dostęp. Potrzebne są zatem ciągłe inwestycje w celu dopilnowania, aby wiarygodne, porównywalne i kontrolowane pod względem jakości dane i wskaźniki były dostępne dla osób zaangażowanych w definiowanie i wdrażanie polityki. Należy zaprojektować

systemy informacji w dziedzinie środowiska tak, aby umożliwić łatwe włączanie do nich nowych informacji na pojawiające się tematy.

68. Dalsze wdrażanie zasady wspólnego systemu informacji o środowisku⁶³ „raz wyprodukować, często wykorzystywać” oraz wspólnych podejść i standardów pozyskiwania i zestawiania informacji przestrzennej w ramach systemów INSPIRE⁶⁴ i GMES⁶⁵ pomoże w uniknięciu dublowania wysiłków i wyeliminowaniu zbędnego obciążenia administracyjnego dla organów publicznych, jak miałyby to miejsce w przypadku prób włączenia zobowiązań w zakresie sprawozdawczości do różnych aktów prawnych. Państwa członkowskie powinny uczynić informacje zebrane w celu oceny wpływu planów, programów i projektów na środowisko (np. poprzez oceny oddziaływania na środowisko lub strategiczne oceny oddziaływania) bardziej dostępnymi dla społeczeństwa.
69. Nadal istnieją znaczne luki w wiedzy, a niektóre z nich są istotne dla celów priorytetowych niniejszego programu. Zasadnicze znaczenie mają zatem inwestycje w dalsze badania w celu wypełnienia tych luk, aby zapewnić władzom publicznym i przedsiębiorstwom solidną podstawę do podejmowania decyzji w pełni odzwierciedlających korzyści i koszty społeczne, gospodarcze i środowiskowe. Wyróżniają się cztery obszary, w których istnieją luki:
- Potrzebne są zaawansowane badania w celu wypełnienia luk w danych i wiedzy oraz odpowiednie narzędzia do modelowania, aby lepiej zrozumieć skomplikowane kwestie dotyczące zmian w środowisku, takie jak zmiana klimatu i skutki katastrof, następstwa utraty gatunków dla usług ekosystemowych, wartości progowe dla środowiska oraz ekologiczne punkty krytyczne. Podczas gdy dostępne dowody w pełni uzasadniają działania zapobiegawcze w tych dziedzinach, dalsze badania poziomów krytycznych dla planety, zagrożeń systemowych i zdolności naszego społeczeństwa do poradzenia sobie z nimi będą sprzyjać opracowaniu najbardziej odpowiednich reakcji. Powinny one obejmować inwestycje w wypełnianie luk w danych i wiedzy, mapowanie i ocenę usług ekosystemowych, zrozumienie roli różnorodności biologicznej w ich podtrzymywaniu oraz sposobu, w jaki usługi te ulegają dostosowaniu do zmiany klimatu.
 - Przejście na zieloną gospodarkę sprzyjającą włączeniu społecznemu wymaga należytego uwzględnienia wzajemnych powiązań między czynnikami społeczno-ekonomicznymi i środowiskowymi. Poprawienie zrozumienia przez nas wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji, metody dokładniejszego uwzględniania kosztów działania bądź jego zaniechania, sposobu, w jaki zmiany w zachowaniu jednostek i społeczeństwa przynoszą efekty dla środowiska oraz wpływu megatrendów światowych na środowisko w Europie może pomóc w lepszym ukierunkowaniu inicjatyw politycznych na poprawę efektywności wykorzystania zasobów i zmniejszenia presji na środowisko.

⁶³ COM (2008) 46, Dz.U. C 118 z 15.5.2008.

⁶⁴ Dyrektywa 2007/2/WE ustanawiająca infrastrukturę informacji przestrzennej we Wspólnocie Europejskiej (INSPIRE), Dz.U. L 108 z 25.4.2007.

⁶⁵ Rozporządzenie (UE) nr 911/2010 w sprawie globalnego monitoringu środowiska i bezpieczeństwa (GMES), Dz.U. L 276 z 20.10.2010.

- Nadal niepewne są kwestie dotyczące wpływu substancji zaburzających funkcjonowanie układu hormonalnego, mieszanin, chemikaliów w produktach i nanomateriałów na zdrowie ludzi i środowisko. Wypełnienie tych luk może przyspieszyć podejmowanie decyzji i umożliwić dalszy rozwój dorobku prawnego w zakresie chemikaliów w celu lepszego ukierunkowania działań na obszary budzące obawy, stymulując przy tym bardziej zrównoważone wykorzystanie tych substancji. Lepsze zrozumienie czynników środowiskowych mających wpływ na zdrowie ludzi umożliwiłoby podjęcie strategicznych działań zapobiegawczych.
- Dopilnowanie, aby wszystkie sektory przyczyniały się do wysiłków w kierunku zwalczania zmiany klimatu wymaga pełnego przeglądu pomiarów i monitorowania gazów cieplarnianych oraz zbierania danych ich dotyczących, które to dane obecnie w kluczowych sektorach, w tym rolnictwie, są niekompletne.

Program „Horyzont 2020” daje szansę na ukierunkowanie wysiłków badawczych i uruchomienie potencjału innowacyjnego w Europie poprzez łączenie zasobów i wiedzy z różnych dziedzin i dyscyplin w ramach UE i na arenie międzynarodowej.

70. Nowe i rodzące się problemy wynikające z szybkiego rozwoju technologicznego, które wyprzedzają politykę, takie jak nanomateriały, niekonwencjonalne źródła energii, wychwytywanie i składowanie dwutlenku węgla i fale elektromagnetyczne, stanowią wyzwania dla zarządzania ryzykiem i mogą doprowadzić do konfliktu interesów, potrzeb i oczekiwań. To z kolei może spowodować zwiększony niepokój w społeczeństwie i potencjalną wrogość w stosunku do nowych technologii. Potrzebne jest zatem zapewnienie szerszej, otwartej debaty społecznej na temat zagrożeń w zakresie środowiska i możliwych ustępstw, jakie jesteśmy skłonni zaakceptować w świetle czasem niekompletnych i niepewnych informacji dotyczących pojawiających się zagrożeń oraz sposobu radzenia sobie z nimi. Systematyczne podejście do zarządzania ryzykiem w zakresie środowiska poprawi zdolność UE do identyfikacji postępów technologicznych i reakcji na nie w odpowiednim czasie przy jednoczesnym uspokajaniu społeczeństwa.
71. Aby udoskonalić podstawę dowodową polityki ochrony środowiska, program ma zagwarantować, że do 2020 r.:
- (a) decydenci i przedsiębiorstwa będą dysponować lepszą podstawą do opracowywania i wdrażania polityk w dziedzinie środowiska i klimatu, w tym mierzenia kosztów i korzyści,
 - (b) nasze zrozumienie i zdolność oceny pojawiających się zagrożeń dla środowiska i klimatu i zarządzania nimi ulegnie dużej poprawie,
 - (c) wzmacniona zostanie działalność na rzecz środowiska na styku nauki i polityki.

Wymaga to w szczególności:

- (a) koordynacji i ukierunkowania wysiłków badawczych na szczeblu UE i państw członkowskich na wypełnienie kluczowych luk w wiedzy w zakresie

środowiska, w tym zagrożeń związanych z punktami krytycznymi dla środowiska,

- (b) przyjęcia systematycznego podejścia do zarządzania ryzykiem,
- (c) uproszczenia, usprawnienia i modernizacji metod zbierania danych dotyczących środowiska i zmiany klimatu, zarządzania tymi danymi i dzielenia się nimi.

Cel priorytetowy 6: Zabezpieczenie inwestycji na rzecz polityki ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianie klimatu oraz urealnienie cen

- 72. Starania w kierunku osiągnięcia wymienionych powyżej celów będą wymagały odpowiednich inwestycji ze źródeł publicznych i prywatnych. Jednocześnie, podczas gdy wiele państw zмага się z kryzysem gospodarczym i finansowym, konieczność dokonania reform gospodarczych i redukcji długu publicznego daje nową szansę szybkiego przejścia na bardziej zasobooszczędną, niskoemisyjną gospodarkę.
- 73. Przyciąganie inwestycji w niektórych obszarach jest obecnie trudne z powodu braku sygnałów cenowych z rynku lub ponieważ sygnały te są zniekształcone na skutek nieuwzględnienia w odpowiedni sposób kosztów dla środowiska lub dotowania działalności szkodliwej dla środowiska ze środków publicznych.
- 74. Unia i państwa członkowskie będą musiały stworzyć odpowiednie warunki, aby zapewnić adekwatne postępowanie w kwestiach zewnętrznych efektów środowiskowych i wysyłania do sektora prywatnego odpowiednich sygnałów rynkowych, przy należytym uwzględnieniu wszelkich niekorzystnych skutków społecznych. Będzie to obejmować bardziej systematyczne stosowanie zasady „zanieczyszczający płaci” poprzez wycofywanie szkodliwych dla środowiska dotacji i przesuwanie opodatkowania z pracy na zanieczyszczenie. W miarę rosnących niedoborów zasobów naturalnych renta ekonomiczna i zyski związane z ich posiadaniem lub wyłącznym użytkowaniem mogą wzrosnąć. Interwencje publiczne mające na celu dopilnowanie, aby te renty ekonomiczne nie były zbyt duże oraz aby uwzględniane były zewnętrzne efekty środowiskowe będą prowadzić do bardziej efektywnego wykorzystania tych zasobów i przyczynią się do uniknięcia zakłóceń rynkowych, jak również przyniosą dochody publiczne. Priorytety w zakresie środowiska i klimatu będą realizowane w ramach europejskiego semestru tam, gdzie odnoszą się do perspektyw zrównoważonego wzrostu gospodarczego poszczególnych państw członkowskich, do których skierowane są indywidualne dla danego państwa zalecenia. Należy szerzej wykorzystywać na szczeblu unijnym i krajowym inne instrumenty rynkowe, takie jak płatności za usługi ekosystemowe, aby stworzyć zachęty dla zaangażowania sektora prywatnego i zrównoważonego zarządzania kapitałem naturalnym.
- 75. Sektor prywatny należy również zachęcać do korzystania z szans oferowanych przez nowe ramy finansowe UE w celu zwiększenia jego zaangażowania w osiąganie celów w zakresie ochrony środowiska i klimatu, w szczególności w związku z działaniami eko-innowacyjnymi i przyjmowaniem nowych technologii; szczególną uwagę należy przy tym zwrócić na MŚP. Inicjatywy publiczno-prywatne na rzecz eko-innowacji należy wspierać w ramach europejskiego partnerstwa innowacyjnego,

takiego jak partnerstwo innowacyjne w zakresie wody⁶⁶. Poprzez nowe ramy dla innowacyjnych instrumentów finansowania dostęp do inwestycji pieniężnych w dziedzinie środowiska – w szczególności różnorodności biologicznej i zmiany klimatu – dla sektora prywatnego powinien być łatwiejszy. Europejskie przedsiębiorstwa należy ponadto zachęcać do ujawniania informacji o ochronie środowiska jako części sprawozdań finansowych wykraczającej poza zakres wymagany przez istniejące prawodawstwo UE⁶⁷.

76. Komisja w propozycji wieloletnich ram finansowych na lata 2014-2020 udoskonaliła włączenie celów w zakresie ochrony środowiska i klimatu we wszystkie instrumenty finansowania w UE, co daje państwom członkowskim szanse osiągnięcia związanych z tym celów. Zaproponowała również zwiększenie wydatków związanych z klimatem do co najmniej 20 % całego budżetu. W kluczowych obszarach polityki, takich jak rolnictwo, Komisja zaproponowała zwiększenie zachęt dla rolników do dostarczania korzystnych dla środowiska towarów i usług publicznych wraz z odpowiednimi warunkami związanymi z ochroną środowiska. Jeżeli propozycje te zostaną zaakceptowane, powstaną dopasowane do polityk UE spójne zasoby finansowe na ich wdrażanie, oraz będą dostępne dodatkowe fundusze na ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianie klimatu, co pozwoli na skuteczne uzyskiwanie konkretnych, spójnych korzyści na szczeblu lokalnym i regionalnym.
77. Oprócz takiego włączania do głównego nurtu, zawarcie „projektów zintegrowanych” w programie LIFE umożliwi łączenie i lepsze dopasowanie funduszy do priorytetów politycznych w sposób bardziej strategiczny i opłacalny w celu wsparcia działań związanych z ochroną środowiska i klimatem.
78. Zwiększony kapitał przekazany Europejskiemu Bankowi Inwestycyjnemu (EBI) w ramach Paktu na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia na rok 2012 stanowi dodatkowe źródło inwestycji⁶⁸.
79. Doświadczenia z okresu programowania 2007-2013 pokazały, że mimo dostępności znacznych funduszy na ochronę środowiska ich wykorzystanie na szczeblu krajowym i regionalnym we wczesnych latach było bardzo nierówne, co mogło mieć niekorzystny wpływ na osiągnięcie ustalonych celów. Aby uniknąć powtórzenia tej sytuacji, państwa członkowskie powinny włączyć cele w zakresie ochrony środowiska i klimatu w swoje strategie finansowania i programy dotyczące spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, rozwoju obszarów wiejskich i polityki morskiej, jak również traktować priorytetowo wczesne wykorzystanie funduszy na ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianie klimatu, jak również zwiększyć zdolności organów wykonawczych w zakresie opłacalnych i zrównoważonych inwestycji, tak aby zapewnić adekwatne i potrzebne wsparcie finansowe dla inwestycji w tych obszarach.
80. Ponadto monitorowanie wydatków dotyczących działań na rzecz różnorodności biologicznej i klimatu było utrudnione. Aby ocenić postępy w realizacji tych celów, należy stworzyć system monitorowania i sprawozdawczości w oparciu o

⁶⁶ COM(2012) 216.

⁶⁷ COM(2011) 681, Dz.U. C 37 z 10.2.2012.

⁶⁸ EUCO 76/12.

metodologię OECD („wskaźniki z Rio”). Jest to ważne dla ogólnych wysiłków UE związanych z wielostronnymi porozumieniami w sprawie zmiany klimatu i różnorodności biologicznej. W tym kontekście UE będzie przyczyniać się do realizacji międzyrządowych procesów uruchomionych w ramach Rio+20, mających na celu ocenę potrzeb finansowych i zaproponowanie wariantów dla strategii finansowania efektywnego, zrównoważonego rozwoju.

81. Należy kontynuować prace nad wskaźnikami służącymi do monitorowania postępów gospodarczych, stanowiącymi uzupełnienie wskaźnika PKB i wykraczającymi poza jego zakres. Zabezpieczenie przejrzystych, zrównoważonych inwestycji zależy od właściwej wyceny towarów związanych z przemysłem ekologicznym. Konieczne będą dalsze wysiłki w kierunku zmierzenia wartości naszych ekosystemów i kosztów ich degradacji oraz odpowiednie zachęty, aby można było podejmować świadome decyzje polityczne i inwestycyjne. Należy zintensyfikować działania mające na celu opracowanie systemu rachunków środowiska, w tym rachunków fizycznych i pieniężnych kapitału naturalnego i usług ekosystemowych. Jest to zgodne z wynikami Rio+20, według których istnieje potrzeba szerszej zakrojonych działań w dziedzinie mierzenia dobrostanu i zrównoważenia jako uzupełnienia dla produktu krajowego brutto.
82. W celu zabezpieczenia inwestycji na rzecz polityki ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianie klimatu oraz urealnienia cen program ma zagwarantować, że do 2020 r.:
- (a) cele polityki w zakresie ochrony środowiska i zmiany klimatu będą osiągnięte w sposób efektywny kosztowo i wspierane poprzez adekwatne finansowanie,
 - (b) zwiększone zostanie finansowanie wydatków dotyczących działań na rzecz ochrony środowiska i klimatu przez sektor prywatny.

Wymaga to w szczególności:

- (a) stopniowego wycofywania szkodliwych dla środowiska dotacji, zwiększenia wykorzystania instrumentów rynkowych, w tym opodatkowania oraz kształtowania cen i opłat, a także rozwijania rynków na towary i usługi związane z przemysłem ekologicznym przy należytych uwzględnieniu wszelkich niepożądanych skutków społecznych,
- (b) ułatwiania dostępu do innowacyjnych instrumentów finansowych i finansowania eko-innowacji,
- (c) odpowiedniego odzwierciedlenia priorytetów związanych z ochroną środowiska i klimatem w politykach mających na celu wsparcie dla spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej,
- (d) podjęcia działań zapewniających pełne i skuteczne wykorzystanie dostępnych funduszy unijnych na działania w dziedzinie klimatu, w tym poprzez znaczną poprawę ich wczesnego wykorzystania w unijnych wieloletnich ramach finansowych na lata 2014-2020 oraz przeznaczenie 20 % budżetu na łagodzenie zmiany klimatu i przystosowywanie się do niej poprzez włączanie działań na rzecz klimatu do głównego nurtu, w powiązaniu z jasno

określonymi benchmarkami, ustaleniem celów, ich monitorowaniem i sprawozdawczością ich dotyczącą,

- (e) budowy i wdrożenia do 2014 r. systemu sprawozdawczości i monitorowania wydatków związanych z ochroną środowiska w budżecie UE, w szczególności wydatków na działania w zakresie zmiany klimatu i różnorodności biologicznej,
- (f) włączenia kwestii ochrony środowiska i klimatu do procesu w ramach europejskiego semestru tam, gdzie jest to istotne dla perspektyw zrównoważonego wzrostu gospodarczego poszczególnych państw członkowskich i odpowiednie dla indywidualnych zaleceń dla tych państw,
- (g) opracowania i stosowania alternatywnych wskaźników uzupełniających i wykraczających poza zakres PKB w celu monitorowania stopnia zrównoważenia naszych postępów oraz kontynuacji prac nad integracją wskaźników gospodarczych ze wskaźnikami środowiskowymi i społecznymi, w tym rozliczania kapitału naturalnego.

Cel priorytetowy 7: Lepsze uwzględnianie problematyki ochrony środowiska i większa spójność polityki

83. Choć uwzględnianie problematyki ochrony środowiska w innych strategiach politycznych i działaniach UE jest jednym z wymogów Traktatu od 1997 r., ogólny stan środowiska naturalnego w Europie pokazuje, że choć w niektórych dziedzinach postęp w tej kwestii jest godny pochwały, nie jest on jednak dostatecznie zaawansowany, by odwrócić wszystkie negatywne trendy. Osiągnięcie wielu z celów priorytetowych tego programu wymagać będzie jeszcze skuteczniejszego uwzględniania problematyki ochrony środowiska i klimatu w innych strategiach politycznych, a także spójniejszych, kompleksowych strategii politycznych, które przyniosą liczne korzyści. Powinno to pomóc w dopilnowaniu, by trudnych kompromisów dokonywano już na wczesnych etapach, nie zaś na etapie wdrażania, a także w skuteczniejszym łagodzeniu nieuniknionych skutków. Poprawnie stosowane, dyrektywy w sprawie strategicznej oceny oddziaływania⁶⁹ i w sprawie oceny wpływu na środowisko⁷⁰ są skutecznymi narzędziami umożliwiającymi dopilnowanie, by wymogi związane z ochroną środowiska uwzględniano w planach i programach oraz projektach. Organy lokalne i regionalne, które odpowiadają zazwyczaj za decyzje dotyczące wykorzystania gruntów i obszarów morskich, mogą odegrać szczególnie ważną rolę w ocenie wpływu na środowisko oraz w ochronie, zachowaniu i wspieraniu kapitału naturalnego, a także w osiągnięciu większej odporności na skutki zmiany klimatu i klęski żywiołowe.
84. Przewidywany rozwój sieci energetycznych i transportowych, w tym infrastruktury morskiej, musi być kompatybilny z potrzebami i zobowiązaniami wynikającymi z ochrony środowiska i przystosowaniem się do zmiany klimatu. Uwzględnianie

⁶⁹ dyrektywa 2001/42/WE, Dz.U. L 197 z 21.7.2001.

⁷⁰ dyrektywa 85/337/EWG, Dz.U. L 175 z 5.7.1985.

zielonej infrastruktury w powiązanych planach i programach może pomóc w rozwiązaniu problemu fragmentacji siedlisk oraz zachowaniu lub przywróceniu połączeń w ramach środowiska, a także zwiększeniu odporności ekosystemów, tym samym zapewniając ciągłość usług ekosystemowych, w tym pochłaniania dwutlenku węgla i przystosowania się do zmiany klimatu, dzięki czemu ludzie będą mogli cieszyć się czystszyim środowiskiem oraz przestrzenią wykorzystywaną do celów rekreacyjnych.

85. Program obejmuje kilka celów priorytetowych opracowanych pod kątem zwiększenia stopnia uwzględniania takiej problematyki. W swoich wnioskach dotyczących reform WPR, WPRyB, sieci transeuropejskich (TEN) i polityki spójności Komisja przedstawiła działania mające na celu dalsze wspieranie uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Aby niniejszy program był skuteczny, te strategie polityczne muszą w dalszym ciągu przyczyniać się do realizacji celów i zadań związanych ze środowiskiem. Również działania ukierunkowane przede wszystkim na osiągnięcie poprawy stanu środowiska powinny zostać opracowane tak, by przynosiły powiązane korzyści także w ramach innych strategii politycznych, gdziekolwiek tylko jest to możliwe. Przykładowo działania mające na celu przywrócenie ekosystemów mogą zostać ukierunkowane na generowanie korzyści dla siedlisk i gatunków oraz na pochłanianie dwutlenku węgla, jednocześnie przyczyniając się do poprawy usług ekosystemowych o kluczowym znaczeniu dla wielu sektorów gospodarki, takich jak zapylenie czy oczyszczanie wody w przypadku rolnictwa, czy też tworzenie zielonych miejsc pracy.
86. Aby lepiej uwzględniać problematykę ochrony środowiska i usprawnić spójność polityki, program ma zagwarantować, że do 2020 r.:
- (h) opracowano polityki sektorowe na poziomie UE i państw członkowskich oraz wdrożono je w sposób, który wspiera realizację istotnych celów i zadań związanych z ochroną środowiska i klimatem.

Wymaga to w szczególności:

- (a) uwzględniania warunków i zachęt związanych z ochroną środowiska i klimatem w inicjatywach politycznych, w tym w przeglądach i reformach istniejącej polityki, a także w nowych inicjatywach, zarówno na poziomie UE, jak i poszczególnych państw członkowskich;
- (b) przeprowadzania systematycznych ocen *ex ante* badających wpływ inicjatyw na poziomie UE i państw członkowskich na środowisko, społeczeństwo i gospodarkę, celem zapewnienia ich spójności i skuteczności.

PODEJMOWANIE WYZWAŃ O CHARAKTERZE LOKALNYM, REGIONALNYM I GLOBALNYM

Cel priorytetowy 8: Wspieranie zrównoważonego charakteru miast UE

87. Unia Europejska jest gęsto zaludniona, a w 2020 r. ponad 80 % jej obywateli będzie prawdopodobnie mieszkać na obszarach miejskich lub podmiejskich. Jakość życia będzie zatem bezpośrednio zależeć od stanu środowiska miejskiego. Wpływ miast na środowisko będzie wykraczał poza fizyczne granice miast, jako że miasta w dużej

mierze polegają na regionach podmiejskich i wiejskich w zakresie zaspokajania swojego zapotrzebowania na żywność, energię, przestrzeń i zasoby, a także w zakresie składowania odpadów.

88. Większość miast boryka się z tymi samymi podstawowymi problemami związanymi ze środowiskiem, w tym niską jakością powietrza, wysokim poziomem hałasu, emisjami gazów cieplarnianych, niedoborem wody, powodziami i burzami, zanieczyszczonymi terenami, terenami przemysłowymi i odpadami. Jednocześnie miasta w UE często ustanawiają standardy zrównoważonego rozwoju miejskiego i niejednokrotnie, zmagając się z wyzwaniami związanymi z ochroną środowiska, stosują pionierskie rozwiązania⁷¹. Rosnące w liczbie miasta europejskie czynią ze zrównowazenia środowiskowego podstawę swoich strategii rozwoju miejskiego.
89. Obywatele Unii, zarówno z terenów miejskich, jak i wiejskich, czerpią korzyści z szeregu unijnych strategii politycznych i inicjatyw, które mają za zadanie wspierać rozwój obszarów miejskich. Wymaga to jednak skutecznej i efektywnej koordynacji działań na różnych szczeblach administracyjnych oraz ponad granicami administracyjnymi, a także systematycznego udziału regionalnych i lokalnych organów w procesie planowania, formułowania i opracowywania strategii politycznych mających wpływ na środowisko miejskie. W zapewnieniu powyższego pomogą usprawnione mechanizmy koordynacji na szczeblu krajowym i regionalnym zaproponowane jako część wspólnych ram strategicznych w następnym okresie finansowania, a także utworzenie „Platformy na rzecz rozwoju obszarów miejskich”⁷² oraz większy udział grup zainteresowanych stron i ogółu społeczeństwa w podejmowaniu decyzji, które będą miały na nie wpływ. Organy lokalne i regionalne również skorzystają na dalszym rozwoju narzędzi służących usprawnianiu gromadzenia danych dotyczących środowiska i zarządzania takimi danymi, oraz ułatwianiu wymiany informacji i najlepszych praktyk. Korzyści przyniosą im także działania mające na celu usprawnione wdrażanie prawa w dziedzinie ochrony środowiska na poziomie unijnym, krajowym i lokalnym⁷³. Podejście to jest zgodne z zobowiązaniem przyjętym podczas konferencji Rio+20, zakładającym wspieranie zintegrowanego podejścia do planowania i budowania zrównoważonych miast i osiedli miejskich oraz zarządzania takimi miastami i osiedlami. Zintegrowane podejście do planowania przestrzennego na obszarach miejskich, w ramach którego obok wyzwań gospodarczych i społecznych uwzględnia się w pełni problematykę ochrony środowiska, jest kluczowe dla zagwarantowania, by wspólnoty miejskie były zrównoważonymi, efektywnymi i zdrowymi miejscami do mieszkania i pracy.
90. UE powinna w dalszym ciągu wspierać, a w stosownych przypadkach również rozszerzać, istniejące inicjatywy, które upowszechniają w miastach innowacje i najlepsze praktyki, a także wspierają tworzenie sieci kontaktów i wymiany między miastami oraz zachęcają miasta do prezentowania swojej wiodącej postawy w

⁷¹ Zob. na przykład sprawozdanie „Miasta przyszłości” (Komisja Europejska, 2011) oraz SWD(2012) 101.

⁷² COM(2011) 615, Dz.U. C 37 z 10.2.2012 .

⁷³ Przykładowo Europejski System Informacji Wodnej (WISE), europejski system informacji o różnorodności biologicznej (BISE) i europejska platforma dostosowania do zmian klimatu (CLIMATE-ADAPT).

zakresie zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich⁷⁴. Instytucje UE i państwa członkowskie powinny ułatwiać wykorzystywanie środków UE dostępnych w ramach polityki spójności i innych funduszy na potrzeby wspierania miast w ich dążeniu do większego zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich, zachęcać do wykorzystywania takich środków oraz podnosić stopień świadomości w tym zakresie, a także zachęcać do udziału lokalne podmioty⁷⁵. Opracowanie i uzgodnienie zestawu kryteriów zrównoważonego rozwoju dla miast umożliwiłoby stworzenie wspólnej bazy odniesienia dla takich inicjatyw i wspieranie spójnego, zintegrowanego podejścia do zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich.

91. Aby zwiększyć zrównoważony rozwój miast w UE, program ma zagwarantować, że do 2020 r.:

(c) większość miast w UE wdroży strategie polityczne na rzecz zrównoważonego planowania i projektowania obszarów miejskich.

Wymaga to w szczególności:

(a) określenia i uzgodnienia zestawu kryteriów umożliwiających ocenę efektów działalności środowiskowej miast, z uwzględnieniem skutków gospodarczych i społecznych.

(b) dopilnowania, by miasta posiadały informacje o finansowaniu działań mających na celu poprawę zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich oraz dostęp do takiego finansowania.

Cel priorytetowy 9: Zwiększenie skuteczności działań unijnych mających na celu stawienie czoła wyzwaniom związanym z ochroną środowiska i klimatem na poziomie regionalnym i globalnym

92. Zrównoważenie środowiskowe jest kluczem do zmniejszenia ubóstwa i zapewnienia wysokiej jakości życia oraz wzrostu gospodarczego⁷⁶. Podczas Rio+20 światowi przywódcy ponownie zapewnili o swoim zaangażowaniu w dążenie do zrównoważonego rozwoju oraz uznali zieloną, sprzyjającą włączeniu społecznemu gospodarkę za ważne narzędzie umożliwiające osiągnięcie zrównoważonego rozwoju, a także uznali kluczową rolę zdrowego środowiska w zapewnieniu bezpieczeństwa żywnościowego i zmniejszeniu ubóstwa. W świetle rosnącej liczby ludności w coraz bardziej zurbanizowanym świecie wyzwania te będą obejmować konieczność podjęcia działań związanych z wodą, oceanami, zrównoważonym wykorzystywaniem gruntów i ekosystemami, efektywnym gospodarowaniem zasobami (w szczególności w odniesieniu do odpadów), zrównoważoną energią i zmianą klimatu, w tym podczas stopniowego zaprzestawiania udzielania dotacji do paliw kopalnych. Takie kwestie będą musiały zostać rozwiązane za pomocą

⁷⁴ Takie przykłady obejmują europejskie partnerstwo innowacyjne na rzecz inteligentnych miast i wspólnot C(2012) 4701, odznaczenie Europejska Zielona Stolica (European Green Capital Award) oraz inicjatywę w zakresie wspólnego planowania badań „Europa zurbanizowana”.

⁷⁵ Komisja zaproponowała wyodrębnienie co najmniej 5 % z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w każdym państwie członkowskim do celów finansowania zintegrowanego zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich.

⁷⁶ Raport o Rozwoju Społecznym (UNDP, 2011).

dopasowanych strategii na poziomie lokalnym, krajowym i unijnym, a także w drodze zaangażowania się w międzynarodowe działania mające na celu opracowanie rozwiązań koniecznych do zapewnienia zrównoważonego rozwoju w skali globalnej.

93. Wyniki rozmów podczas Rio+20 muszą znaleźć odzwierciedlenie w priorytetach wewnętrznych i zewnętrznych strategii politycznych Unii i jej państw członkowskich. Unia powinna również wspierać utworzenie forum politycznego wyższego szczebla, które stopniowo przejmowałoby rolę Komisji ds. Zrównoważonego Rozwoju i monitorowało realizację wyników Rio+20.
94. Wiele z celów priorytetowych określonych w niniejszym programie może zostać osiągnięte w pełni wyłącznie w ramach podejścia o charakterze globalnym oraz we współpracy z krajami partnerskimi. Dlatego też Unia i jej państwa członkowskie powinny angażować się w istotne procesy międzynarodowe, regionalne i dwustronne w sposób zdecydowany, ukierunkowany, jednolity i spójny. Powinny również nadal wspierać skuteczne, wyznaczone odpowiednimi regułami ramy globalnej polityki na rzecz ochrony środowiska, dopełnione skuteczniejszym podejściem strategicznym, w ramach którego dwustronne i regionalne dialogi polityczne i współpraca są dopasowane odpowiednio do strategicznych partnerów Unii⁷⁷, krajów kandydujących i sąsiednich, a także krajów rozwijających się, wspierane poprzez odpowiednie finansowanie.
95. Okres objęty niniejszym programem odpowiada kluczowym etapom przewidzianym w międzynarodowej polityce przeciwdziałania zmianie klimatu, polityce na rzecz różnorodności biologicznej oraz polityce w dziedzinie substancji chemicznych. Aby utrzymać wzrost średniej temperatury na poziomie 2°C, globalne emisje gazów cieplarnianych muszą do roku 2050 zmniejszyć się co najmniej o 50 % względem ich poziomu z 1990 r. Mimo to strony Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu⁷⁸ zobowiązały się do zrealizowania jedynie połowy redukcji wymaganych do 2020 r. Bez bardziej stanowczych działań o charakterze globalnym istnieje małe prawdopodobieństwo, że zmiana klimatu zostanie zahamowana. Nawet według optymistycznego scenariusza państwa będą coraz częściej zmagać się z nieuchronnymi skutkami zmiany klimatu z powodu przeszłych emisji gazów cieplarnianych oraz będą zmuszone do opracowania strategii na rzecz przystosowania się do zmiany klimatu. W ramach platformy z Durbanu dotyczącej zwiększenia działań na rzecz ochrony klimatu do 2015 r. ma zostać uzgodniona kompleksowa i solidna umowa mająca zastosowanie do wszystkich tych kwestii, a do roku 2020 ma ona zostać wdrożona. UE będzie aktywnie uczestniczyć w tym procesie, włącznie z udziałem w dyskusjach na temat tego, jak zmniejszyć różnicę między obecnymi zobowiązaniami do obniżania emisji krajów rozwiniętych i rozwijających się, a także na temat działań koniecznych do kontynuowania dążenia do ograniczania emisji w celu utrzymania wzrostu średniej temperatury na poziomie 2°C. Działania następcze wynikające z Rio+20 powinny również pomóc ograniczyć emisje gazów cieplarnianych, tym samym wspierając przeciwdziałanie zmianie klimatu. UE powinna również angażować się w partnerstwa ze strategicznymi

⁷⁷ Brazylia, Kanada, Chiny, Indie, Japonia, Meksyk, Rosja, Republika Południowej Afryki, Korea Południowa oraz Stany Zjednoczone i inne kraje G20 (tj. Argentyna, Australia, Indonezja, Arabia Saudyjska i Turcja).

⁷⁸ „Bridging the emissions gap”, (UNEP, 2011).

partnerami na rzecz przeciwdziałania zmianie klimatu oraz intensyfikować działania w ramach takich partnerstw, a także podejmować dalsze działania na rzecz włączenia problematyki ochrony środowiska i klimatu do swojej polityki rozwoju.

96. Cele globalne dotyczące różnorodności biologicznej⁷⁹ określone w Konwencji o różnorodności biologicznej powinny zostać zrealizowane do 2020 r. jako podstawa dla zatrzymania procesu utraty różnorodności biologicznej na całym świecie, a ewentualnie również odwrócenia tych trendów. UE będzie miała swój słuszny udział w tych staraniach, między innymi poprzez osiągnięcie celu podwojenia finansowania związanego z różnorodnością biologiczną dla krajów rozwijających się do 2015 r. oraz zachowanie tego poziomu do roku 2020⁸⁰. Już teraz istnieje globalny cel przewidziany do zrealizowania do 2020 r. dotyczący zarządzania zagrożeniami związanymi z substancjami chemicznymi. UE będzie nadal aktywnie i konstruktywnie uczestniczyć we wspieraniu osiągnięcia celów tych procesów.
97. UE uczestniczyła już pomyślnie w wielostronnych umowach środowiskowych, choć część państw członkowskich nadal nie ratyfikowało kluczowych umów. Podważa to wiarygodność UE podczas powiązanych negocjacji. Państwa członkowskie i UE powinny zapewnić terminową ratyfikację wszystkich wielostronnych umów środowiskowych, których są sygnatariuszami.
98. UE powinna również wykorzystać swoją pozycję jednego z największych rynków świata w celu wspierania strategii politycznych i metod, które zmniejszają obciążenie globalnej bazy zasobów naturalnych. Można to osiągnąć zmieniając strukturę konsumpcji, a także dopilnowując, by strategie polityczne dotyczące handlu i rynku wewnętrznego wspierały realizację celów dotyczących ochrony środowiska i klimatu oraz zapewniały zachęty dla innych krajów do usprawniania i wzmacniania swoich ram prawnych i norm związanych z ochroną środowiska. UE będzie nadal wspierała zrównoważony rozwój w drodze negocjowania i wdrażania specjalnych postanowień w ramach swoich międzynarodowych umów handlowych oraz powinna rozważyć także inne warianty strategiczne w celu zmniejszenia wpływu konsumpcji w UE na środowisko w krajach spoza UE. Przykładem takiego wariantu strategicznego są dwustronne partnerstwa na rzecz egzekwowania prawa, zarządzania i handlu w dziedzinie leśnictwa (FLEGT), na mocy których ustanowiono ramy gwarantujące, że z krajów partnerskich na rynek UE wprowadzane jest jedynie drewno pochodzące z legalnego wyřębu.
99. UE powinna w dalszym ciągu wspierać przyjazne dla środowiska praktyki handlowe. Nowe zobowiązania ustanowione na mocy inicjatywy społecznie odpowiedzialnych przedsiębiorstw⁸¹ dla spółek giełdowych i dużych spółek prywatnych zajmujących się pozyskiwaniem drewna dotyczące zgłaszania ich płatności na rzecz rządów przyczynią się do większej przejrzystości i rozliczalności w zakresie sposobu, w jaki wykorzystuje się zasoby naturalne. Będąc głównym dostawcą towarów i usług związanych z przemysłem ekologicznym, UE powinna wspierać globalne zielone

⁷⁹ Światowy plan strategiczny na rzecz różnorodności biologicznej na lata 2011-2020 w ramach konwencji o różnorodności biologicznej.

⁸⁰ Decyzja konwencji o różnorodności biologicznej nr XI/4.

⁸¹ Wnioski dotyczące przeglądu dyrektywy w sprawie przejrzystości (COM(2011) 683) oraz dyrektyw o rachunkowości (COM(2011) 684).

normy, wolny handel towarami i usługami związanymi z przemysłem ekologicznym, szersze stosowanie technologii przyjaznych dla środowiska i klimatu, ochronę inwestycji i praw własności intelektualnej oraz międzynarodową wymianę najlepszych praktyk.

100. Aby zwiększyć skuteczność działań unijnych mających na celu stawienie czoła wyzwaniom związanym z ochroną środowiska i klimatem na poziomie regionalnym i globalnym, program ma zagwarantować, że do 2020 r.:

- (a) wyniki Rio+20 zostaną w pełni uwzględnione w polityce zewnętrznej UE oraz iż UE będzie skutecznie uczestniczyć w globalnych działaniach mających na celu wdrożenie uzgodnionych zobowiązań, w tym zobowiązań wynikających z konwencji z Rio,
- (b) UE będzie skutecznie wspierać działania prowadzone na poziomie krajowym, regionalnym i międzynarodowym w celu stawienia czoła wyzwaniom związanym z ochroną środowiska oraz klimatem, oraz aby zapewnić zrównoważony rozwój,
- (c) wpływ konsumpcji w UE na środowisko poza jej granicami zostanie zmniejszony.

Wymaga to w szczególności:

- (a) dążenia do przyjęcia celów zrównoważonego rozwoju, które: a) dotyczą priorytetowych obszarów zielonej, sprzyjającej włączeniu społecznemu gospodarki oraz szerszych celów zrównoważonego rozwoju, takich jak bezpieczeństwo energetyczne, zrównoważone wykorzystywanie wody, bezpieczeństwo żywnościowe, oceany i zrównoważona konsumpcja oraz produkcja, a także kwestii przekrojowych, takich jak sprawiedliwość, włączenie społeczne, godna praca, praworządność i dobre rządy; b) znajdują zastosowanie w uniwersalny sposób, obejmując wszystkie trzy obszary zrównoważonego rozwoju; c) podlegają ocenie oraz którym towarzyszą cele i wskaźniki, oraz d) są spójne wewnętrznie oraz spójne z ramami rozwoju po roku 2015, a także przyczyniają się do realizacji działań w dziedzinie klimatu;
- (b) dążenia do skuteczniejszej struktury ONZ ds. zrównoważonego rozwoju poprzez wspieranie UNEP zgodnie z wnioskami z Rio+20, jednocześnie nadal dążąc do podniesienia statusu UNEP, aby nadać mu status organizacji ONZ, a także wspierając ciągle działania mające na celu zwiększenie synergii między wielostronnymi umowami środowiskowymi;
- (c) zwiększenia oddziaływania różnych źródeł finansowania, w tym opodatkowania i mobilizacji krajowych zasobów, inwestycji prywatnych, nowych i innowacyjnych źródeł, a także tworzenia możliwości wykorzystania pomocy rozwojowej do zastosowania takich innych źródeł finansowania w ramach strategii finansowania rozwoju zrównoważonego ustanowionej w Rio, a także w ramach własnych strategii politycznych UE, w tym w ramach zobowiązań międzynarodowych dotyczących finansowania działań na rzecz przeciwdziałania zmianie klimatu i na rzecz różnorodności biologicznej;

- (d) współdziałania z krajami partnerskimi w bardziej strategiczny sposób. Powinno to obejmować koncentrowanie działań w ramach współpracy: 1) z partnerami strategicznymi, na wspieraniu najlepszych praktyk dotyczących unijnej polityki w dziedzinie ochrony środowiska, prawodawstwa i konwergencji w wielostronnych negocjacjach dotyczących ochrony środowiska; 2) z państwami objętymi europejską polityką sąsiedztwa, na stopniowym zbliżaniu się do kluczowych założeń unijnej polityki w sprawie ochrony środowiska i klimatu oraz prawodawstwa, a także na wzmacnianiu współpracy celem podjęcia regionalnych wyzwań związanych z ochroną środowiska i klimatem; 3) z krajami rozwijającymi się, na wspieraniu ich działań dążących do ochrony środowiska, przeciwdziałania zmianie klimatu i ograniczenia klęsk żywiołowych oraz wdrożenia międzynarodowych zobowiązań dotyczących ochrony środowiska w ramach przyczyniania się do zmniejszania ubóstwa i wspierania zrównoważonego rozwoju;
- (e) udziału w wielostronnych procesach związanych z ochroną środowiska, w tym w Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, konwencji o różnorodności biologicznej i konwencji dotyczących substancji chemicznych, a także na innych istotnych forach, takich jak Międzynarodowa Organizacja Lotnictwa Cywilnego i Międzynarodowa Organizacja Morska, w bardziej spójny, aktywny i skuteczny sposób w celu zapewnienia realizacji zobowiązań przewidzianych na rok 2020 na poziomie UE i globalnym, oraz w celu uzgodnienia międzynarodowych działań, jakie należy podjąć po roku 2020;
- (f) ratyfikowania wszystkich kluczowych wielostronnych umów środowiskowych na długo przed rokiem 2020;
- (g) dokonania oceny wpływu na środowisko, w kontekście globalnym, konsumpcji towarów żywnościowych i innych towarów w UE, a także oceny ewentualnych powiązanych skutków.

PROCES MONITOROWANIA

- 101. Komisja zapewni monitorowanie wdrażania programu w ramach procesu regularnego monitorowania realizacji strategii „Europa 2020”. Ocena programu zostanie przeprowadzona przed 2020 r., w szczególności na podstawie sprawozdania Europejskiej Agencji Środowiska „Stan środowiska”.
- 102. Wskaźniki wykorzystane do monitorowania postępów w realizacji celów priorytetowych obejmują wskaźniki stosowane przez Europejską Agencję Środowiska do monitorowania stanu środowiska oraz wskaźniki do monitorowania realizacji istniejących celów związanych z ochroną środowiska i klimatem, a także wdrażania prawodawstwa w tym zakresie, w tym celów dotyczących klimatu i energii, różnorodności biologicznej oraz celów pośrednich w zakresie efektywnego gospodarowania zasobami. Dodatkowe wskaźniki do pomiaru ogólnych postępów w dążeniu do tego, by w europejskiej gospodarce i społeczeństwach efektywnie wykorzystywano zasoby oraz do pomiaru wkładu w dążenie do dobrobytu i dobrostanu zostaną opracowane w porozumieniu z zainteresowanymi stronami w ramach Planu działania na rzecz zasobooszczędnej Europy.

